

Pauliina Jokiperä

**NUORTEN KOKEMUKSIA
TUTKINTOKOULUTUKSEEN
VALMENTAVASTA KOULUTUKSESTA:
TUVA antaa aikaa ajatella**

Kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunta
Pro Gradu
Marraskuu 2024

TIIVISTELMÄ

Pauliina Jokiperä: Nuorten kokemuksia Tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta: TUVAn antaa aikaa ajatella
Pro Gradu
Tampereen yliopisto
Kasvatuksen ja yhteiskunnan tutkimuksen maisteriohjelma
Marraskuu 2024

Tutkimuksen tavoitteena on tarkastella nuorten kokemuksia TUVAn koulutuksesta, sekä selvittää millaisia merkityksiä he antavat koululle ja koulutukselle. Lisäksi tutkittiin sitä, mitkä tekijät nuorten mielestä vaikuttavat koulumotivaatioon. Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (TUVAn) on vuoden mittainen koulutus, jonka tarkoituksena on antaa valmiuksia toisen asteen opintoihin, ja jonka aikana opiskelijalle tehdään jatko-opintosuunnitelma. TUVAn koulutus on tarkoitettu peruskoulun päättäneille oppivelvollisille ja toisen asteen opinnot keskeyttäneille nuorille, sekä aikuisille maahanmuuttajille.

Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena vuoden 2024 aikana. Tutkimukseen osallistui yhdeksän oppivelvollista nuorta, joiden kokemuksia ja ajatuksia aiheesta kerättiin puolistrukturoidun teemahaastattelun keinoin. Aineiston analysoinnissa käytettiin menetelmänä sisällönanalyysia, jolla pyrittiin luomaan aineistosta mahdollisimman laajasti nuorten näkökulmaa esiin tuova kokonaisuus. Tutkimuksen lähestymistapa on hermeneuttis-fenomenologinen, jonka tarkoituksena on ensisijaisesti ymmärtää ja tulkita nuorten kokemusmaailmaa.

Teoreettinen viitekehys koostuu nuoruuden, suomalaisen koulutusjärjestelmän sekä motivaation tutkimuksesta. Tutkimuksen ajankohtaisuutta ja yhteiskunnallista merkitystä perustelee oppivelvollisuuslainmuutos vuonna 2021, ja sen yhteydessä valmisteltu valmentavien koulutusten yhdistäminen TUVAn koulutukseksi. Tutkimus antaa arvokasta tietoa siitä, onko TUVAn koulutus nuorten mielestä hyödyllinen ja onnistuuko se sille asetetuissa tavoitteissa.

Nuorten kokemukset TUVAn koulutuksesta olivat tämän tutkimuksen mukaan pääosin hyviä, ja he kokivat TUVAn koulutuksen olleen heille hyödyllinen. Tutkimukseen osallistuneilla nuorilla oli erilaisia tavoitteita TUVAn opintoihin liittyen sekä jatko-opintojen suhteen, mutta he kokivat saaneensa valita ja vaikuttaa niihin itse. Tärkeinä motivaatioon liittyvinä teemoina nousivat esiin kavereiden merkitys, sekä kodista ja koulusta saatu tuki opintojen aikana. Oma asenne ja halu päästä eteenpäin olivat kuitenkin merkittävin koulumotivaatioon vaikuttava tekijä. Saatujen tulosten pohjalta luotiin *Motivaation kehä TUVAn koulutuksessa* (Kuvio 4), joka havainnollistaa nuorille merkityksellisten tekijöiden vaikutusta siirtymässä TUVAn koulutuksesta jatko-opintoihin.

Avainsanat: TUVAn koulutus, oppivelvollisuus, nuoruus, motivaatio

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -ohjelmalla.

ABSTRACT

Pauliina Jokiperä: Adolescents in the TUVA Program – Experiences of the Preparatory Education and Training
Master's thesis
Tampere University
Master's Programme in Educational Studies
November 2024

The aim of this study is to examine the experiences of Preparatory Education and Training among adolescents in the TUVA Program. The study also tries to find out the meanings that adolescents give to school and education, and what are the elements of motivation in education in their own opinion. Preparatory Education and Training (TUVA Program) is a one-year education, which gives capabilities to study in lower secondary education. One of the main purposes in TUVA Program is also to give guidance to students for further education plans. TUVA Program is intended for young people coming from grammar school, and for those who have dropped out from lower secondary school. Also, adult immigrants can participate in TUVA Program to improve their Finnish language skills.

The study was implemented as qualitative research in 2024. Nine adolescents participated in the study, all of them in TUVA Program to perform their compulsory education. The research material was collected with theme interviews. Analysis of the research material was implemented with content analysis. The approach of the study is hermeneutic-phenomenological, so the main focus is on understanding and interpreting the phenomenon as the participants describe it.

The theoretical frame of this study contains research and information about youth, motivation and Finnish education system. The importance of the study is based on its connection to recent events in education and society. The law of compulsory education in Finland was modified in 2021, and in the same time changes were made also in preparatory education and training. The research points out that it is important to hear what young people have to say about things that they take part in.

The experiences of the TUVA Program were mainly positive according to this research. The participants said that TUVA Program had been helpful and necessary for them. Adolescents had different goals with their studies and futures, but they experienced that they have had an opportunity to influence those things whilst in TUVA Program. The main results relate to elements of motivation in education, and which adolescents pointed out. Friends and the support from home and school were important factors. Also, own attitude towards education and wish to get ahead, was things that influenced motivation. Based on the results, *the Circle of motivation in TUVA Program*, was created (Figure 4). It visualizes the impact of meaningful elements in education for young people when they are moving forward in their path of education.

Keywords: TUVA Program, compulsory education, youth, motivation

The originality of this thesis has been checked using the Turnitin OriginalityCheck service.

TEKOÄLYN KÄYTTÖ OPINNÄYTTEESSÄ

Opinnäytteessäni on käytetty tekoälysovelluksia:

- Ei
 Kyllä

Ilmoitukseni mukaan olen käyttänyt opinnäytteessäni tutkielmaprosessin aikana seuraavia tekoälysovelluksia:

Tekoälysovellusten nimet ja versiot: [Listaa tähän kaikki tekoälysovellukset ja niiden versiot, joita olet käyttänyt tutkielmaprosessin aikana.]

Käyttötarkoitus: [Kuvaa tähän yksityiskohtaisesti, mihin tarkoitukseen ja miten tekoälyä on sovellettu opinnäytteeseen tutkielmaprosessin aikana.]

Osiot, joissa tekoälyä on käytetty: [Luettele tähän kaikki opinnäytteen vaiheet ja osiot, joissa tekoälyä on tutkielmaprosessin aikana käytetty.]

Olen tietoinen siitä, että olen täysin vastuussa koko opinnäytteeni sisällöstä, mukaan lukien osat, joissa on hyödynnetty tekoälyä, ja hyväksyn vastuun mahdollisista eettisten ohjeiden rikkomuksista.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	7
2	NUORUUS ELÄMÄNVAIHEENA	9
2.1	Nuoruus kehityspsykologiassa.....	9
2.2	Nuoruuden kehitystehtävät	11
3	MOTIVAATIO JA KOULU	13
3.1	Psykologiset perustarpeet.....	13
3.2	Koulutukselliset siirtymät.....	15
4	KOULUTUS SUOMESSA	17
4.1	Suomen koulutusjärjestelmä ja oppivelvollisuus.....	17
4.2	TUVA-koulutus	19
4.3	Nuoret TUVA-koulutuksessa.....	22
5	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	25
5.1	Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset.....	26
5.2	Tutkimusmenetelmät.....	26
5.3	Tutkimusaineisto	28
5.4	Aineiston analyysi	29
5.5	Eettiset kysymykset	33
6	TULOKSET	36
6.1	Koulun merkitys nuorten elämässä.....	36
6.2	Tuva-koulutuksen toimivuus	38
6.3	Koulumotivaatio.....	41
7	POHDINTA	43
7.1	Johtopäätökset.....	44
7.2	Tutkimuksen arviointi	48
7.3	Jatkotutkimuksen aiheita.....	50
	LÄHTEET	52
	LIITTEET	56
	Liite 1: Haastattelurunko	56
	Liite 2: Tiedote tutkimuksesta	57

TAULUKOT

TAULUKKO 1.	OPISKELIJOILTA SAATUJA TULOKSIA TUVA-KOULUTUKSEEN KOHDISTUNEESTA SELVITYKSESTÄ (OKM, 2024)	23
TAULUKKO 2.	AINEISTON MÄÄRÄN KUVAUS	28
TAULUKKO 3.	REDUSOINTI JA KLUSTEROINTI TEEMASTA KOULUNKÄYNTIIN VAIKUTTAVAT TEKIJÄT	31
TAULUKKO 4.	AINEISTON ABSTRAHOINTI	32

KUVIOT

KUVIO 1.	TUVA-KOULUTUKSEN KOULUTUKSENOSAT (OPH, 2023).....	21
KUVIO 2.	TUVA-KOULUTUKSEN LAAJA-ALAISEN OSAAMISEN OSA-ALUEET (OPH, 2023).....	21
KUVIO 3.	AINEISTON KOODAUS.....	30
KUVIO 4.	MOTIVAATION KEHÄ TUVA-KOULUTUKSESSA.....	43

1 JOHDANTO

Vuonna 2021 nuorten yhtäläisiä mahdollisuuksia kouluttautua pyrittiin parantamaan ja oppivelvollisuutta laajennettiin koskemaan myös toisen asteen koulutusta. Nyt oppivelvollisuus koskee kaikkia nuoria siihen saakka, kun he täyttävät 18-vuotta tai ovat suorittaneet toisen asteen tutkinnon (Oppivelvollisuuslaki, 2020). Laajennuksen tavoitteena oli saada jokainen peruskoulun päättävä suorittamaan lisäksi vähintään toisen asteen tutkinto. Tätä tavoitetta vahvistamaan suunniteltiin Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus eli TUVA, joka yhdistää entisen perusopetuksen lisäopetuksen, lukiokoulutukseen valmentavan koulutuksen sekä tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (OPH, 2023; OPH, 2024a). Koulutuksen merkitys suomalaisessa yhteiskunnassa on tänä päivänä vahva, eikä pelkällä peruskoulupohjalla ole tarjolla montaakaan työpaikkaa (Ahonen, 2021; OPH, 2024b). Lakimuutoksen läpi ajanut hallitus perusteli laajennusta myös tasa-arvoisen sivistys- ja koulutusohjelman tarjoamisella kaikille nuorille heidän lähtökohdistaan riippumatta (Ahonen, 2021).

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli tarkastella nuorten kokemuksia TUVA-koulutuksesta, sekä selvittää millaisia merkityksiä he antavat koululle ja koulutukselle. Lisäksi tutkittiin sitä, mitkä tekijät nuorten mielestä vaikuttavat koulumotivaatioon. Tutkimuksella selvitettiin muun muassa TUVA-koulutuksessa opiskelevien nuorten kokemuksia heidän TUVA-vuodelle asettamista tavoitteista, koulutuksen antamista mahdollisuuksista ja tulevaisuuteen liittyvistä suunnitelmista. Tutkimus antaa tilaisuuden kuulla nuorten omaa ääntä laajentuneesta oppivelvollisuudesta sekä TUVA-koulutuksen hyödyllisyydestä. Aihe ja sen näkökulma ovat tärkeitä, sillä yhteiskunnan nuoriin kohdistamat odotukset ja median antama kuva nuorista ei välttämättä vastaa sitä kokemusta, joka nuorilla itsellään elämästään on (Meriläinen & Ågren, 2022; Meriläinen & Nousiainen, 2024).

TUVA-koulutukseen hakeutuu nuoria hyvin erilaisista lähtökohdista ja erilaisilla tarpeilla, mikä onkin koulutuksenjärjestäjän näkökulmasta melko haastavaa. Lasten ja nuorten poissaolot kouluista ovat lisääntyneet ja tuen tarpeessa olevia on kasvava joukko (Ruutu & Jahnukainen, 2024). Monilla TUVAan tulevilla nuorilla on takanaan esimerkiksi oppimiseen, mielenterveyteen tai elämänhallintaan liittyviä haasteita, ja motivaatio opiskeluun voi olla hyvinkin matalalla. Toisaalta on myös nuoria, jotka tavoittelevat vaikkapa tiettyyn korkean keskiarvon lukioon pääsemistä, ja he tulevat TUVAan todella hyvillä opiskelunvalmiuksilla korottamaan peruskoulun arvosanojaan. Lähtökohtaisesti TUVA-koulutus pyrkii antamaan kaikille koulutukseen tuleville mahdollisuuden suorittaa oppivelvollisuuttaan muun muassa peruskoulun numeroiden korottamisen, työelämään tutustumisen, sekä toisen asteen opintojen suorittamisen muodossa. Huomionarvoista on se, että nuoruudessa tapahtuu paljon kasvamista ja kehittymistä (Kiuru, 2023), ja joskus yksi vuosikin voi olla käänteentekevä nuoren jatkoon kannalta.

Kiinnostus tätä tutkimusaihetta kohtaan liittyy sen ajankohtaisuuteen, yhteiskunnalliseen merkityksellisyysyteen, sekä tutkijan omaan työhön TUVA-koulutuksessa. Aikaisempaa tutkimusta TUVA-koulutuksesta ei oikeastaan vielä ole, mutta nuoruutta, oppimista ja motivaatiota koskevaa tutkimusta on tehty kansainvälisestikin paljon. Ajankohtaiseksi aiheen tekee se, että oppivelvollisuuden laajentamisesta on vasta kolme vuotta, ja sen myötä TUVA-koulutus koulutusmuotona on melko uusi. Yhteiskunnallista näkökulmaa antaa tarve ja vaatimus kouluttautuneelle työvoimalle, sekä toisaalta koulutukselle asetettu tavoite ehkäistä syrjäytymistä (Juntunen, 2020; Laki tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta, 2020). Halu ymmärtää nuorten kokemusta heille suunnitellusta koulutuksesta, sekä oman työn kehittämisen mahdollisuus ovat myös tarjonneet lähtökohdan tutkimuksen toteuttamiselle.

Nuorten oma näkemys asemastaan yhteiskunnassa on tärkeää tuoda esille. Toisella asteella opiskelevat nuoret ovat kykeneviä päättämään jo paljon omista asioistaan, mutta tarvitsevat silti tukea ja kannustusta sekä koulusta, että kotoa. Kouluun sekä yhteiskuntaan kiinnittymisen tulisi olla kuitenkin mahdollista jokaiselle, ja ennen kaikkea tavoittelemisen arvoista myös nuorten omasta mielestä (Kallio, 2024).

2 NUORUUS ELÄMÄNVAIHEENA

Nuoruuden tarkastelu tapahtuu aina sidoksissa aikaan ja edellisten sukupolvien kokemuksiin (Juntunen, 2020). Nykyajassa nuoret nähdään toisaalta vaikeuksina ja ongelmana, ja toisaalta haavoittuvana ja suojeltavana ryhmänä (France, 2007). Kallion (2024) mukaan nuorten maailmaa halutaan toisaalta ymmärtää, mutta yhtäältä sitä kontrolloidaan ja rajoitetaan.

Kehityspsykologiassa nuoruutta voidaan tarkastella ikään tai fyysiseen kehitykseen liittyvänä elämänvaiheena, mutta sille voidaan antaa myös merkityksiä saavutettavina kehitystehtävinä (Kiuru, 2023). Identiteetin muodostuminen liitetään perinteisesti nuoruudessa tapahtuvaksi, mutta uudempien tutkimusten mukaan identiteetti ei ole pysyvä, vaan se muotoutuu koko ihmiselämän ajan. Elämänkulun käsiteellä pyritään kuvaamaan tätä prosessia yksilön erilaisista elämänvaiheista ja merkityksellisistä hetkistä, ja se ottaa huomioon myös elämän kerronnallisen muotoutumisen. (Juntunen, 2020)

2.1 Nuoruus kehityspsykologiassa

Kehityspsykologinen näkökulma on oleellinen tämän tutkimuksen kannalta, koska jotta nuorten kokemuksia voidaan ymmärtää ja tulkita, huomioon tulee ottaa yksilön kehitykseen kuuluvat erilaiset vaiheet haasteineen. Nurmi ym. (2021) toteavat maailman muuttuneen monella tapaa, niin kulttuuristen kuin sosiaalistenkin käytäntöjen osalta, ja siksi tarve ihmisen psyykkisen kehityksen ja toiminnan ymmärtämiseen on tänä päivänä entistä tärkeämpää. Nuorten elämään yhteiskunnan muutokset vaikuttavat myös suuresti. Teknologian kehitys on vaikuttanut muun muassa koulunkäyntiin ja ihmisten väliseen vuorovaikutukseen, sekä vallannut ison osan vapaa-ajanviettotavoista. Perheet ja työelämä ovat myös kokeneet suuria muutoksia, ja ihmisten psyykkiset ongelmat ovat nousseet kasvavaan rooliin yhteiskunnallisessa keskustelussa (France, 2007; Nurmi ym., 2021).

Kiurun (2023) mukaan nuoruuden voidaan katsoa sijoittuvan 13–25 ikävuoden välille, jonka aikana ihmisessä tapahtuu paljon niin fyysisiä, kuin psyykkisiäkin muutoksia. Nuori ei kuitenkaan toimi ainoastaan näiden muutosten ohjaamana, vaan vaikuttaa itse myös yhä enemmän omaan kehitykseensä. Kiuru (2023) toteaaakin, että nuoruusisässä tehdyt valinnat luovat pohjaa aikuisiässä eletävälle elämälle. Nuoruudessa tapahtuu merkittävää aivojen ja ajattelun kehittymistä ja se mahdollistaa muun muassa minäkuvan laajemman tarkastelun ja tulevaisuuden suunnittelun. Toisaalta nuoren ajattelu saattaa olla monesti vielä melko ehdotonta ja mustavalkoista, koska kyseenalaistaminen on myös osa tätä kehitysvaihetta. Psyykkisessä kehityksessä voi olla kuitenkin merkittäviäkin yksilöllisiä eroja. Osa nuorista on alttiimpia ympäristön vaikutuksille, ja päätöksentekotaidot saattavat olla hyvinkin eriytyneitä. Tämä luo oman haasteensa tulevaisuuden suunnitteluun sekä koulutuksen ja ammatinvalintaan kohdistuviin pohdintoihin. (Nurmi ym., 2021; Kiuru, 2023)

Nuoruusikä voidaan jakaa edelleen kolmeen vaiheeseen, joista keskinuoruus on tämän tutkimuksen kannalta oleellisin. Kuten Kiuru (2023) esittää, keskinuoruudessa fyysinen murrosikä alkaa olla ohi, ja nuori keskittyy luomaan identiteettiään, sekä asettamaan itselleen tavoitteita ja tekee myöhempään elämänsävalintoja vaikuttavien valintoja. Keskinuoruus voidaankin nähdä yksilöllistymisen toisena vaiheena. Keskinuoruuteen voi kuulua kuitenkin myös tunteiden säätelyn ja toiminnanohjauksen haasteita. Tunteilla on toimintaan suuri vaikutus, eikä seurauksia aina ajatella etukäteen. Vahvat tunteet ja niiden vaihtelu liittyy aivotoiminnan kehittymiseen nuoruuden aikana. (Kiuru, 2023).

Keskinuoruudessa kaverisuhteiden merkitys ja niiden vaikutukset nuorten tekemiin valintoihin ovat erityisen korostuneita. Lapsuuteen verrattuna kaverisuhteet muuttuvat vakaammiksi ja intensiivisemmiksi. Uusia kaverisuhteita myös luodaan paljon esimerkiksi uusien opiskelupaikkojen myötä. Myös vanhemmat ovat nuorelle edelleen tärkeitä, vaikka itsenäistymisen prosessiin kuuluukin oleellisena osana vanhemmista irtaantuminen. Vanhemmat toimivat kuitenkin roolimalleina nuoren rakentaessa omaa identiteettiään. (Kiuru, 2023) Koulu ja siellä olevat ihmiset ovat myös osa nuoren sosiaalista piiriä. Psyykkistä kehitystä tapahtuukin vuorovaikutuksessa aikuisten, vertaisten ja nuoren oman toiminnan ja ominaisuuksien välillä. (Nurmi ym., 2021)

2.2 Nuoruuden kehitystehtävät

Eri elämänvaiheita voidaan tarkastella niihin liitettyjen kehitystehtävien kautta. Perinteisissä elämänkaaren teorioissa kehitystehtävät saavat hieman erilaisia painoarvoja riippuen tutkijasta. Kehitystehtävät määritellään Kiurun (2023) mukaan tiettyyn ikään liittyvinä yksilön toimintaa koskevinä odotuksina ja mahdollisuuksina. Ne ovat aina sidonnaisia myös kulttuuriin, yhteiskuntaan ja historialliseen aikakauteen (Kiuru, 2023).

Eriksonin (1968) mukaan lapsuuden kehitystehtäviä ovat muun muassa itsenäisyyden ja aloitteellisuuden muodostuminen, kun taas aikuisuuden ja vanhuuden kehitystehtäviä ovat tuottavuus ja minän eheyden saavuttaminen. Keskinuoruuden tärkein kehitystehtävä on Eriksonin (1987) teoriassa yhtenäisen, sisäisesti ristiriidattoman identiteetin muodostaminen. Osaksi identiteettiä kuuluvat arvot, tavoitteet, periaatteet ja mieltymykset, jotka nuori kokee omakseen. Näistä muodostuu tietty rooli, johon nuori päätyy. Identiteetin muodostamisen kehitystehtävässä epäonnistumisesta seuraa roolien hajaannus. Identiteetti voi olla Marcian (1980) teorian mukaan (viitattu Kiuru, 2023) myös omaksuttu (esimerkiksi vanhemmilta) tai selkiintymätön, jolloin nuori ei aktiivisesti edes pyri luomaan identiteettiään. Suurin osa nuorista lienee teorian mukaan identiteetin etsivässä vaiheessa, ja pyrkivät edistämään identiteetin muodostumistaan keskustelemalla asioista muiden kanssa. (Kiuru, 2023) Toisaalta Juntunen (2020) esittää, että identiteetin muodostumisen voidaan katsoa kuitenkin olevan pikemminkin prosessi, joka jatkuu läpi elämän, eikä saavutettava tehtävä, joka tulee nuoruudessa valmiiksi.

Identiteetin rakentumiseen nuoruudessa vaikuttavat itseä koskevat käsitykset, joita nuori muodostaa tehdessään valintoja ja asettaessaan tavoitteita, ja käsitellessään sitä olivatko nämä onnistuneita toimintamalleja (Kiuru, 2023). Havighurstin (1948) teoriassa (viitattu Nurmi ym., 2021) odotukset ja vaatimukset ihmisen toiminnalle muuttuvat iän myötä, ja eri elämänvaiheisiin liittyvien kehitystehtävien onnistunut saavuttaminen tuottaa hyvinvointia. Niissä epäonnistuminen puolestaan voi viedä kehitystä negatiiviseen suuntaan (Salmela-aro, 2018). Havighurst (1948) listaa nuoruuden kehitystehtäviksi muun muassa ideologian omaksumisen, koulutuspolun valitsemisen sekä työelämään valmistautumisen (viitattu Nurmi ym., 2021). Identiteettiin ja elämänkulkuun

voivat merkittävästi vaikuttaa käännekohtiksi kutsutut kriittiset tai merkitykselliset hetket, jotka jollain tavalla muuttavat ihmisen tapaa suhtautua itseensä tai ympäröivään maailmaan. Nämä elämän käännekohdat voivat osua institutionaalisten siirtymien, tai muiden elämässä merkityksellisten tapahtumien kohdalle. (Juntunen, 2020) Juntusen (2020) tutkimuksen mukaan nuoret mieltävät elämänsä käännekohtiksi usein sellaisia hetkiä, joissa heillä on ollut valinnan ja vaikutuksen mahdollisuus.

Elämänkaaren käsitettä on kritisoitu siitä, että se olettaa ihmisen elämän etenevän melko normatiivisesti, eikä huomioi yksilön elämänpolkua erilaisine tapahtumineen ja sattumineen. Elämänsä kulku voidaankin käsittää tätä laajempaan, yksilön kokemuksellisenä kertomuksena elämänsä vaiheista. (Juntunen, 2020) Nuoruuden kehitystehtävien saavuttamisen tarkastelun on myös katsottu keskittyvän liikaa institutionaaliseen näkökulmaan ja huomio kiinnittyy erityisesti poikkeamiin tavallisista siirtymistä, vaikka myös muut elämän osa-alueet ovat tärkeässä roolissa nuorten tehdessä valintojaan (Juntunen, 2020; Kallio, 2024). Toisaalta Kiuru (2023) toteaa nuorten olevan tutkimusten mukaan hyvin tietoisia elämän normatiivisesta kulusta, ja hahmottavan usein tulevan elämänsä peräkkäisinä siirtyminä. Yhteistä kaikille nuorille on kuitenkin se, että jokainen heistä tarvitsee vielä turvallisen ja luotettavan aikuisen apua nuoruuden kehitystehtävien onnistuneessa saavuttamisessa (Nurmi, 2021; Kiuru, 2023).

3 MOTIVAATIO JA KOULU

Vaikka nuorten elämässä paljon muutakin kuin koulu, se on kuitenkin pysyvä paikka, johon jokainen saa, ja toisaalta jokaisen pitää tulla. Se ole merkityksetöntä, sillä koulusta pois jääminen voi heikentää nuoren tulevaisuuden näkymiä merkittävästi, ja pitkittyessään vaikeuttaa palaamista normaaliin arkeen huomattavasti (Ruutu & Jahnukainen, 2024). Salmela-aron (2018) mukaan nuoruus on oppimismotivaation kannalta tärkeä herkkyysvaihe, ja motivaatiolla onkin merkitystä muun muassa siinä, miten nuoret tekevät koulutuksellisia valintoja. Koulu on nuoruudessa tärkeä paikka ja sosiaalinen ympäristö, jossa vietetään paljon aikaa. Koulu- ja oppimismotivaatio ovat oleellinen osa hyvinvointia nuoruudessa, ja niitä käsitellään tässä luvussa.

3.1 Psykologiset perustarpeet

Ryanin ja Decin (2017) itsemääräämisteoria on yksi tämän hetken tunnetuimpia motivaatioteorioita. Sen lähtökohtana ovat kolme yksilön perustarvetta; autonomia, kompetenssi ja yhteenkuuluvuuden tunne. Autonomialla tarkoitetaan yksilön mahdollisuutta vaikuttaa omiin asioihinsa ja tehdä päätöksiä omaa elämäänsä koskien. Kompetenssi puolestaan on pystyvyyden tunnetta eli luottamusta omaan osaamiseen ja onnistumiseen. Yhteenkuuluvuus taas on ihmisluonteeseen kuuluvaa tarvetta tuntea olevansa yhteydessä toisiin ihmisiin. Näiden perustarpeiden täytyessä yksilö voi kehittyä ja voida hyvin. (Ryan & Deci, 2017) Viime aikoina merkityksellisyyttä on esitetty neljänneksi perustarpeeksi (Miao, 2021; Salmela-aro, 2018). Koulumotivaatioon merkityksellisyyden kokemus voisi vaikuttaa esimerkiksi siten, että nuoret eivät halua välttämättä tyytyä mihin tahansa koulutusvaihtoehtoon, eivätkä epämieluisaan koulutukseen joutuessaan myöskään motivoitu opiskelemaan sitä.

Autonomia eli omaehtoisuus nuorten kohdalla ei ole täysin yksiselitteinen asia. Toisaalta autonomiaa tulisi lisätä ja siihen kannustaa lapsen kasvaessa, mutta liian monien vaihtoehtojen antaminen voi johtaa päätöksenteossa hämmennykseen (Nurmi, 2021; Kiuru, 2023). Esimerkiksi ammatinvalintaa pohtiessa tulisi painottaa ensisijaisesti seuraavan askeleen merkitystä, eikä niinkään koko työuraa koskevia ratkaisuja (Miao, 2021). Nuoruus on aikaa, jolloin aikuisten johtamat ja luomat toiminnot usein aletaan kyseenalaistaa (Salmela-aro, 2018). Nuorille onkin tärkeää, että he saavat mahdollisuuden tehdä valintoja ja asettaa itse tavoitteitaan. Juntunen (2020) nostaa esiin käsitteen toimijuuden tunnosta, jossa yksilö kokee voivansa vaikuttaa omaan elämäänsä. Toimijuuden tunnon puuttuessa hyvinvointi heikkenee ja tyytymättömyys elämään voi kasvaa.

Tavoitteiden asettamiseen ja niiden saavuttamisen vaiheisiin tarvitaan pystyvyyttä. Minäkuva puolestaan vaikuttaa siihen millaisia ajattelu- ja toimintatapoja yksilöllä on ja millaiseksi oman pystyvyytensä kokee. Myönteinen minäkuva johtaa optimistisempien ajattelutapojen käyttöön ja suoraviivaisempaan toimintaan, kun taas kielteinen minäkuva ja heikko luottamus omiin kykyihin voi johtaa tehtävien välttelyyn. Aiemmissa tavoitteissa onnistuminen, tai epäonnistuminen, luovat ajattelu- ja toimintatapoja, joiden mukaan nuori suuntaa toimintaansa ja valintojansa jatkossa. (Määttä, 2018; Kiuru, 2023) Vaikka käytetyt ajattelu- ja toimintatavat ovat melko pysyviä, voidaan niihin ja näin ollen myös pystyvyyden tunteeseen vaikuttaa. Koulussa opettaja voi toiminnallaan tukea oppijoiden pystyvyyden tunnetta esimerkiksi huomioimalla yksilöllisyyden osaamisessa, antamalla palautetta ja tuomalla onnistumiset esiin. (Vauras, ym.2018)

Vaikka motivaatiosta puhutaan yleensä yksilön asiana, sosiaalisilla suhteilla on siinä myös suuri rooli. Sosiaalinen ympäristö ja kontaktit vaikuttavat oleellisesti nuoren oppimiseen ja hyvinvointiin. Kaveripiirin suhtautuminen koulunkäyntiin ja opiskeluun vaikuttaa monesti siihen millaiseksi nuoren koulutukselliset tavoitteet muodostuvat. (Kiuru, 2023; Salmela-aro, 2018) Jos koulussa on kavereita ja he suhtautuvat koulunkäyntiin positiivisesti, se luultavasti kasvattaa motivaatiota käydä koulua säännöllisesti. On helpompi myös motivoitua tehtävien tekemisestä, kun näkee ympärillä muiden tekevän samoja asioita. Vastaavasti sosiaalinen ympäristö voi vaikuttaa negatiivisesti nuoren koulumotivaatioon.

Kaveripiiriin lisäksi, esimerkiksi kotiolot tai koulun aikuiset voivat vaikuttaa motivaatioon heikentävästi. (Kiuru, 2023)

Salmela-aro (2018) nostaa esiin yhteissäätelyn käsitteen osana oppimismotivaatiota. Yksilö tarkkailee kuinka ihmiset ympärillä toimivat; ovatko he kiinnostuneita koulusta vai osoittavatko he välinpitämättömyyttä koulua kohtaan, ja suuntaa omaa toimintaansa sen mukaan. Vaikka kaverit ovat nuorille tärkeitä, kaverisuhteet eivät korvaa vanhempien, opettajien ja muiden aikuisten merkitystä oppimismotivaation kehittämisessä ja ylläpitämisessä. (Salmela-aro, 2018) Ruutu ja Jahnukainen (2024) tutkivat koulunkäynnin keskeytymistä kolmen maailman mallin avulla, jossa kodin maailma, koulun maailma sekä vertaisten ja vapaa-ajan maailmat ovat aina tietyssä suhteessa toisiinsa. Nuorten ohjaamisessa olisikin ensiarvoisen tärkeää huomioida näiden maailmojen merkitys ja riippuvuus toisistaan.

3.2 Koulutukselliset siirtymät

Koulutukselliset siirtymävaiheet voivat olla kriittisiä vaiheita nuorille. Tutkimukset ovat osoittaneet, että koulusiirtymät, jotka sijoittuvat varhais- ja keskinuoruuteen ovat riskitekijä koulun sitoutumiselle ja voivat vaikuttaa motivaatioon ja hyvinvointiin negatiivisesti. (Kiuru, 2023; Salmela-aro, 2018) Suomessa varhaisnuoruuteen sijoittuu siirtymä alakoulusta yläkouluun, ja se tarkoittaa samalla siirtymistä totutusta luokanopettajan kanssa opiskelusta vaihtuvien aineenopettajien tiettyä sisältöä painottavaan opetukseen. Seuraava koulusiirtymä ajoittuu keskinuoruuteen, kun yläkoulusta siirrytään toisen asteen opintoihin. Ympäristön ja sosiaalisten suhteiden muutokset voivat olla koulusiirtymissä suuria, ja siksi näihin nivelvaiheisiin panostaminen olisikin hyvin tärkeää. Haasteet koulupolulla voivat muuttua entistä suuremmiksi muutosten myötä, mutta toisaalta muutokset voivat viedä kehitystä myös positiiviseen suuntaan. Salmela-aro (2018) toteaaakin koulutuksellisten siirtymien olevan sekä mahdollisuus, että uhka motivaatiolle, oppimiselle ja hyvinvoinnille.

Ryan ja Deci (2017) tuovat teoriassaan esiin sisäisen ja ulkoisen motivaation käsitteet. Sisäinen motivaatio syttyy yksilön omasta, aidosta kiinnostuksesta jotakin asiaa kohtaan, kun taas ulkoinen motivaatio lähtee

ulkoisista palkkioista tai rangaistuksista (Ryan & Deci, 2017). Vaikka palkkio tai rangaistus voisikin toimia motivaation lähteenä hetkellisesti, ulkoista motivaatiota on hankalampi ylläpitää etenkin silloin, kun toiminnan eteen tulee haasteita (Miao, 2021). Miao (2021) mukaan motivaatio ei synny ainoastaan kiinnostuksesta tai halusta jotakin asiaa kohtaan, vaan tarvitaan myös sitoutumista ja ymmärrystä mahdollisista haasteista matkan varrella. Koulusiirtymissä erilaisia haasteita voi tulla vastaan ympäristön muuttuessa, ja jos nuoren motivaatio koulua ja opiskelua kohtaan perustuu ulkoisiin tekijöihin, siirtymävaiheessa sen ylläpitäminen voi käydä mahdottomaksi. Sisäisen motivaation lähtökohtana koulupolulla voisi toimia esimerkiksi opintojen kytkeytyminen omaan hyvinvointiin tulevaisuudessa.

Myös persoonallisuus ja temperamentti liittyvät motivaatioon, ja uusimmat tutkimukset ovatkin osoittaneet, että motivaatioon ei voida määräänsä enempää vaikuttaa ulkoisilla tekijöillä (Nurmi ym., 2021). Koulussa tulisikin ottaa huomioon se, että jokainen lapsi ja nuori on yksilö, eivätkä samat keinot jokaisen kohdalla johda haluttuihin tuloksiin. Yksilöllisyyden huomioiminen vaikuttaa oppimismotivaatioon niin kiinnostuksen kohteiden, aiemman osaamisen ja mahdollisten oppimisvaikeuksien kautta. (Miao, 2021) Määttä (2018) esittää motivaation koostuvan kerroksista, jossa alimmainen kerros kuvaa temperamenttia ja perimää, keskikerroksessa ovat motivaatio, tavoitteet ja strategiat, ja ylimmäisessä kerroksessa on yksilöllinen elämäntyyli. Tämä näkemys vahvistaa ajatusta siitä, ettei opiskelijoiden motivaatio koulussakaan voi perustua täysin yhteneville tekijöille ja käytännöille. Toisaalta Ruutu & Jahnukainen (2024) muistuttavat, että yksilökeskeisen näkökulman lisäksi tarvitaan myös yhteiskunnan rakenteiden tarkastelua, kun puhutaan nuorten osallisuudesta.

Vaikka koulusiirtymiä ja niihin liittyviä haasteita tarkastellaan usein yksilöllisestä näkökulmasta, ovat ne myös yhteydessä ihmisyyden sosiaaliseen luonteeseen. Sosiaalisilla suhteilla ja etenkin vertaisten mielipiteillä on paljon merkitystä siinä, miten siirtymät sujuvat ja toisaalta myös siihen, millaisia koulutuksellisia valintoja nuoret tekevät (Ruutu & Jahnukainen, 2024; Ryan & Deci, 2017)

4 KOULUTUS SUOMESSA

Suomalainen koulutusjärjestelmä on maailmanlaajuisesti arvostettu, ja Suomessa koulutus onkin pääosin laadukasta ja tasa-arvoista. Työllisyysnäkyviä tarkasteltaessa voidaan kuitenkin todeta, että vain perusasteen suorittaneilla työttömyysluvut ovat huomattavasti korkeammat, kuin toisen asteen tai korkea-asteen suorittaneilla. (OPH, 2024b) Vuodesta 2021 lähtien oppivelvollisuus on koskenut kaikkia alle 18-vuotiaita ja uudistuksen toivotaankin nostavan suomalaisten koulutustasoa entisestään (Oppivelvollisuuslaki, 2020). Peruskoulun jälkeen nuoren on mahdollista hakeutua toiselle asteelle lukioon tai ammatilliseen koulutukseen. Jos siirtymä jatko-opintoihin ei kuitenkaan vielä tässä vaiheessa onnistu, oppivelvollisuutta on mahdollista suorittaa vuoden kestävässä Tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa (TUVA). TUVA-koulutus antaa valmiuksia lukioon tai ammatilliseen koulutukseen siirtymiseen ja jatko-opintosuunnitelman laatimiseen (OPH, 2023).

4.1 Suomen koulutusjärjestelmä ja oppivelvollisuus

Suomen koulutusjärjestelmä muodostuu varhaiskasvatuksesta, esiopetuksesta, perusopetuksesta, toisen asteen koulutuksesta ja korkea-asteen koulutuksesta. Perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen väliin sijoittuu TUVA-koulutus eli Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus. Sen tavoitteena on mahdollistaa oppivelvollisuuden täyttäminen peruskoulun jälkeen, sekä palvella vailla toisen asteen koulutusta olevia aikuisia. Suomen koulutusjärjestelmässä voi edetä monia eri reittejä, eikä yhden tutkinnon suorittaminen estä toisen, alemman tai ylemmän asteen, tutkinnon suorittamista. Edellytyksenä jatko-opinnoille kuitenkin on, että toisen asteen koulutus on oltava suoritettuna ennen korkea-asteen koulutukseen siirtymistä. (OKM, 2024)

Suomalainen koulutus perustuu tasa-arvoon ja kaikille yhtäläisiin mahdollisuuksiin. Oppivelvollisuuslakiin (2020) on kirjattu oppivelvollisuuden tavoitteista seuraavasti:

”Oppivelvollisuuden tavoitteena on turvata kaikille elämässä ja yhteiskunnassa tarpeellinen perusosaaminen ja sivistys sekä edistää yhdenvertaisia mahdollisuuksia kehittää itseään kykyjensä ja tarpeidensa mukaisesti. (Oppivelvollisuuslaki 1214/2020 §1)

Perheen sosioekonomisella taustalla on tutkimusten mukaan vaikutusta lasten kouluttautumisen tasoon (OPH, 2024b) ja tätä eroa koulutusjärjestelmä pyrkii tasoittamaan. Suomessa koulutusta ja opetusta ohjaa sekä kehittää Opetus- ja kulttuuriministeriö sekä Opetushallitus, mutta suomalaisilla kouluilla on vahva itsenäinen koulutuksen toteuttamiseen liittyvä päätäntävalta (Aalto yliopisto, 2024). Koulutus on Suomessa maksutonta. Peruskoulussa, ja vuodesta 2021 myös toisella asteella, maksuttomuus koskee myös oppimateriaaleja. Myös esiopetus on ollut Suomessa velvoittavaa vuodesta 2015, mutta se ei kuulu varsinaisen oppivelvollisuuden piiriin (OPH, 2024b). Oppivelvollisuuslaki (2020) määrittelee vastuunjaon lapsen koulutusvelvoitteen täyttymisestä siten, että huoltajalla on velvollisuus huolehtia siitä, että lapsi suorittaa oppivelvollisuutensa, ja koulutusjärjestäjällä on ohjaus ja valvontavastuu opintojen etenemisestä.

Oppivelvollisuuslaki säädettiin alun perin vuonna 1921 koskemaan 7–12-vuotiaita lapsia. Lain ajateltiin takaavan jokaiselle lapselle mahdollisuudet sivistykseen ja vaurauden tavoitteluun huolimatta siitä mihin yhteiskuntaluokkaan oli syntynyt. Lain säätämisen yhteydessä käytiin keskustelua siitä, pitäisikö oppivelvollisuuden sisältää pakko käydä koulua, mutta ajatuksesta kuitenkin luovuttiin, ja voimassa on edelleenkin opin hankkimisen, mutta ei koulunkäynnin pakkoa. (Ahonen, 2021; Rantala, 2021)

Ahosen (2021) mukaan alkuperäinen oppivelvollisuuslaki ei kuitenkaan onnistunut poistamaan riittävästi kansalaisten välillä olevaa eriarvoisuutta, eikä antanut vähävaraisille tai syrjäseuduilla asuville lapsille mahdollisuuksia jatkokoulutukseen. Keskustelua lain muuttamisesta ja oppivelvollisuuden pidentämisestä käytiin paljon 1950- ja 1960-luvuilla, mutta vasta vuonna 1968 säädettiin peruskoulu-uudistus, jonka yhteydessä oppivelvollisuusikä nousi 16 vuoteen ja kansakoulujärjestelmästä luovuttiin. 1970- ja 1980-luvuilla elettiin hyvinvointivaltion kulta-aikaa, jossa kaikille yhteisellä peruskoululla oli tärkeä

asema, ja tutkitusti vaikutusta toisen asteen opintoihin hakeutumisessa. (Ahonen, 2021)

Vaikka jatko-opintoihin hakeuduttiin peruskoulu-uudistuksen jälkeen aiempaa enemmän, toisen asteen koulutuksen keskeyttävien määrä oli kuitenkin melko suuri (Ahonen, 2021). 2000-luvulla havahduttiinkin siihen, että vailla toisen asteen tutkintoa eli pelkän peruskoulun varassa olevien työllisyysnäkökymät olivat hyvin heikot. OECD:n vuonna 2024 julkaiseman koulutuksen kansainvälisen vertailuraportin mukaan korkea-asteelta valmistuneiden työllisyysaste oli 89 prosenttia, kun taas perusasteen koulutetuilla vain 57 prosenttia. Koulutuksen arvostus työelämässä onkin korostunut (OPH, 2024b), eikä resursseja enää haluta käyttää työn oppimiseen työpaikoilla. Vastauksena tähän hallituksen toimesta alettiin suunnitella oppivelvollisuuden laajentamisesta edelleen koskemaan toisen asteen koulutusta ja opiskelua vähintään 18 ikävuoteen saakka (Ahonen, 2021).

Uusin muutos oppivelvollisuuslakiin säädettiin vuonna 2020 eli vain muutamia vuosia sitten. Tällä hetkellä laajennettu oppivelvollisuus koskee siten 7–17-vuotiaita Suomessa asuvia lapsia ja nuoria. Laajentumisen myötä oppivelvollisuuden toivotaan ehkäisevän syrjäytymistä, ja antavan kaikille lapsille ja nuorille entistä paremmat mahdollisuudet tehdä tulevaisuudessa töitä, ja tulla toimeen nyky-yhteiskunnassa (Oppivelvollisuuslaki, 2020).

”Lisäksi oppivelvollisuuden tavoitteena on nostaa koulutus- ja osaamistasoa, kaventaa oppimiseroja ja lisätä koulutuksellista yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja lasten ja nuorten hyvinvointia.” (Oppivelvollisuuslaki 1214/2020 §1)

4.2 TUVVA-koulutus

Samoihin aikoihin, kun oppivelvollisuuden laajentumisesta päätettiin, myös nivelvaiheen koulutusta uudistettiin. Vuonna 2022 perusopetuksen lisäopetus (kymppiluokka), lukioon valmistava koulutus (LUVA) ja tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (VALMA) yhdistettiin TUVVA-koulutukseksi, eli Tutkintokoulutukseen valmentavaksi koulutukseksi. TUVVA-koulutuksen yleisenä tavoitteena on antaa opiskelijoille sellaiset opiskelunvalmiudet, joiden avulla opiskelija voi hakeutua lukiokoulutukseen tai ammatilliseen koulutukseen ja suoriutua näistä opinnoista. (OPH, 2023; OPH, 2024a) TUVVA-koulutus on

tarkoitettu oppivelvollisille, mutta myös aikuisille, joilla ei ole vielä toisen asteen tutkintoa, ja jotka tarvitsevat lisää valmiuksia ja ohjausta siirtyäkseen ammatilliseen tai lukiokoulutukseen (Laki tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta, 2020; OPH, 2023).

TUVAn valtakunnallisten koulutuksen perusteiden (OPH, 2023) mukaan tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen tavoitteena on lisäksi selkeyttää ja tukea opiskelijan suunnitelmia jatko-opintojen sekä työelämään liittyvien toiveiden ja tavoitteiden suhteen. Koulutus sisältää omien vahvuuksien ja kiinnostuksen kohteiden tunnistamaan oppimista, sekä toisen asteen koulutukseen tutustumista. Opiskelijat saavat tietoa erilaisista koulutusmahdollisuuksista ja jokaiselle pyritään löytämään realistisia vaihtoehtoja opintojen jatkamiseksi. Opiskelutaidot ja niiden vahvistaminen ovat myös tärkeässä osassa koulutusta. Motivaatiota elinikäiseen oppimiseen koetetaan vahvistaa ja sen merkitystä korostaa. (OPH, 2023)

TUVA-koulutuksen arvoperusta koostuu demokratiasta, yhdenvertaisuudesta, tasa-arvosta sekä kestävästä elämäntavasta. Arvot tukevat koulutuksen tavoitteita ja antavat lähtökohdat opiskelijoiden kohtaamiselle ja opetukselle. Koulutuksen arvot ohjaavat myös opetushenkilöstöä ottamaan huomioon opiskelijoiden ainutlaatuisuuden ja toteuttamaan opetusta arvostavan vuorovaikutuksen keinoin (OPH, 2023).

Koulutuksen kesto on 38 opintoviikkoa ja suoritus aika enintään yksi vuosi. Se sisältää kaikille pakollisen koulutuksen osan *Opiskelu- ja urasuunnittelutaidot* sekä valinnaiset koulutuksen osat *Perustaitojen vahvistaminen, Ammatillisen koulutuksen opinnot ja niihin valmentautuminen, Lukiokoulutuksen opinnot ja niihin valmentautuminen, Arjen taidot ja yhteiskunnallinen osallisuus, Työelämätaidot ja työelämässä tapahtuva oppiminen* sekä *Valinnaiset opinnot*. TUVA-opiskelijalla on oikeus saada opintojensa aikana ohjausta ja opetusta 22 tuntia viikossa. TUVA-koulutus pyrkii vastaamaan opiskelijoiden erilaisiin tarpeisiin henkilökohtaisella osaamisen kehittämissuunnitelmalla (HOKS), joka laaditaan jokaiselle opiskelijalle opintojen alussa. (OPH, 2023) Kuviossa 1 esitellään TUVA-koulutuksen koulutuksenosat kuvan muodossa.

KUVIO 1. TUVA-koulutuksen koulutuksenosat (OPH, 2023)

Koulutukselle on asetettu myös laaja-alaista osaamista koskevien perustietojen ja -taitojen osa-alueet, jotka kulkevat läpi opintojen. Osa-alueet on esitelty alla olevassa kuviossa (Kuvio 2).

KUVIO 2. TUVA-koulutuksen laaja-alaisen osaamisen osa-alueet (OPH, 2023)

Näiden osa-alueiden hallitsemisen katsotaan tukevan koulutukselle asetettuja tavoitteita toisen asteen koulutukseen siirtymiseen ja siellä opinnoista suoriutumisesta (OPH, 2023). Koulutuksen osien ja laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden tarkempaa toteutumista ohjaavat TUVA-koulutuksen paikalliset toteutus suunnitelmat.

4.3 Nuoret TUVA-koulutuksessa

TUVA-koulutukseen tulevat nuoret ovat pääosin hakeutuneet sinne itse yhteishaussa, tai heidät on ohjattu hakemaan TUVAlle jatkuvassa haussa, jos he eivät ole saaneet peruskoulun jälkeen opiskelupaikkaa muualta, tai he ovat keskeyttäneet lukio-opinnot tai ammatillisen perustutkinnon suorittamisen. TUVA-koulutuksessa opiskelevat nuoret ovat hyvin moninainen joukko, ja he tulevat TUVaan hyvin erilaisista lähtökohdista, niin opiskelunvalmiuksien, motivaation kuin terveydellistenkin haasteiden osalta. Opiskelu TUVAssa perustuu henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan (HOKS), jossa pyritään tekemään jokaista opiskelijaa parhaiten palveleva suunnitelma jatko-opintojen kannalta sekä opinnoissa etenemiseksi. Koulutuksen rakenne eroaa peruskoulumaisesta kaikille yhteisestä opetuksesta huomattavasti ja suunnitelman toteutuminen vaatii myös vastuunottoa opiskelijalta. Ohjauksen merkitys onkin TUVA-opinnoissa suuressa roolissa. (OPH, 2024a)

Lukuvuoden 2023–2024 TUVA-opiskelijoista ehdottomasti suurin osa, noin 7000 henkilöä oli oppivelvollisia eli 15–17-vuotiaita, sekä täysi-ikäisyyden saavuttaneita 18–20-vuotiaita. Yli 20-vuotiaita aikuisopiskelijoita oli vuonna 2023 TUVA-koulutuksessa noin 1000 henkilöä. Erityisen tuen ja vaativan erityisen tuen opiskelijoita oli kaikista opiskelijoista noin 30 prosenttia. Suurin osa TUVA-koulutuksen käyneistä sijoittuu vuoden jälkeen ammatilliseen koulutukseen. (OKM, 2024)

Keväällä 2024 Opetus- ja kulttuuriministeriö teetti laajan selvityksen TUVA-koulutuksen toimivuudesta mahdollisia lakimuutostarpeita varten. Aineistoa kerättiin useilta kohderyhmiltä; koulutuksenjärjestäjiltä, opetushenkilöstöltä, opiskelijahuollolta sekä opiskelijoilta. Selvityksen pääkysymyksiä olivat muun muassa se, että saavutetaanko koulutuksen tavoitteet eli vahvistaako TUVA-

koulutus edellytyksiä suorittaa toisen asteen tutkinto sekä, että miten TUVA-koulutus onnistuu palvelemaan eri ryhmiä, kuten oppivelvollisia ja maahanmuuttajia. (OKM, 2024)

Selvityksessä opiskelijoille suunnattuun kyselyyn vastasi 1476 henkilöä ja haastatteluihin osallistui 23 henkilöä. Saatujen vastausten mukaan opiskelijat antoivat TUVA-koulutukselle keskiarvoksi 8.1 (asteikolla 1–10), mikä oli hieman enemmän kuin miten opetushenkilöstö, koulutuksenjärjestäjät ja opiskeluhuolto TUVA-koulutusta arvioi. (OKM, 2024) Seuraavalla sivulla poimintoja opiskelijoiden antamista vastauksista TUVA-koulutuksen toimivuudesta taulukon muodossa.

TAULUKKO 1. Opiskelijoilta saatuja tuloksia TUVA-koulutukseen kohdistuneesta selvityksestä (OKM, 2024)

Saanut tukea tulevaisuuden suunnitelmiin.	89%
Voinut vaikuttaa opintoihinsa.	85%
Koulutus ollut sitä mitä odotti.	60%
Koulutus ylittänyt odotukset.	27%
Suosittelee koulutusta muille.	73%
Saanut valmiuksia	
- ammatillisiin opintoihin	63%
- lukio-opintoihin	7%
- molempiin	11%
Ei ole saanut valmiuksia	17%

Tuloksista voidaan päätellä, että suurin osa (89 prosenttia) opiskelijoista on kokenut saaneensa tukea tulevaisuuden suunnitelmiinsa TUVAn aikana. Opintoihin on saanut myös lähes yhtä suuren osan (85 prosenttia) mukaan itse vaikuttaa. TUVA-koulutus on antanut valmiuksia huomattavasti enemmän (63 prosenttia) ammatillisiin opintoihin, kuin lukio-opintoihin (7 prosenttia). Tämä ero voi johtua siitä, kuten yllä mainittiin, suurin osa TUVA-opiskelijoista hakeutuu koulutuksen jälkeen ammatilliseen koulutukseen ja vain pieni osa lukioon. 17 prosenttia vastaajista koki, ettei TUVA-koulutus ole antanut valmiuksia kumpaankaan. Kehittämiskohteiksi opiskelijat mainitsivat selvityksessä

pienemmät ryhmät, enemmän kotitehtäviä, työrauhan säilyttämisen ja enemmän mahdollisuuksia arvosanojen korotuksiin.

Henkilöstön näkökulmasta TUVA-koulutuksen perusidea on hyvä. Vahvuudeksi katsottiin muun muassa mahdollisuus yksilöllisiin opetussuunnitelmiin ja polkuihin, hyvän koulutusohjelman antaminen jatko-opinnoille, moniammatillisen työyhteisön hyödyntäminen sekä joustavuus ja monipuolisuus. Haasteiksi nostettiin esimerkiksi isot ryhmäkoot, opiskelijoiden heterogeenisuus ja moninaiset haasteet, opiskeluvalmiuksien heikkous, sitoutuneisuudentaso ja poissaolot sekä resurssipula. (OKM, 2024) Erityisesti resurssit ovat usein koulutusta koskevissa keskusteluissa esiin nouseva seikka, ja joka tälläkin hetkellä on varsinkin ammatillisen koulutuksen osalta säästötoimenpiteiden alla. Toisaalta henkilöstö on kuitenkin katsonut koulutuksen toimivan tavoitteitansa vastaavasti (OKM, 2024), joten olemassa olevillakin resursseilla on kuitenkin mahdollista toteuttaa laadukasta TUVA-koulutusta. Vastaukset varmasti heijastelevat myös sitä, että koulutuksenjärjestäjillä voi olla hyvinkin erilaiset resurssit järjestää koulutusta, riippuen esimerkiksi toimintayksikön koosta.

Opiskeluhoito oli myös osaltaan vastaamassa selvitykseen ja luultavasti eri koulutuksenjärjestäjillä on tässäkin suhteessa melko erilaisia käytäntöjä ja mahdollisuuksia tarjota kyseisiä palveluita opiskelijoille. Opiskeluhoiton näkökulmasta TUVA-koulutuksen onnistumiset tulivat esiin muun muassa seuraavissa asioissa; opintojen yksilöllisyys ja erilaisten lähtökohtien huomioiminen, aikaa etsiä omia kiinnostuksen kohteita ja elämänsuuntaa, mahdollisuus tutustua eri koulutusaloihin, taitojen vahvistaminen sekä väliinpuotoamisen estäminen (OKM, 2024). Opiskeluhoiton näkökulmasta selvästi korostuu erilaiset elämäntilanteet ja haasteet, joita opiskelijoilla on, ja joihin eivät kaikille täysin samanlaiset opinnot sovi.

Yhteenvedon selvityksessä todettiin, että koulutuksen tavoitteet saavutetaan ja opiskelijat kokevat hyötyvänsä koulutuksesta. Mikäli tavoitteet eivät toteutuneet, syyn katsottiin olevan siinä, että opiskelijalla ei ole motivaatiota, halua tai kykyä suoriutua opinnoista. (OKM, 2024)

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Laadullisen tutkimuksen toteuttamisessa on useita vaihtoehtoja. Sitä kuvaa kuitenkin useimmiten esimerkiksi käsitteet mikrotaso, subjektiivisuus ja ymmärtäminen (Eskola & Suoranta, 1998). Tutkimuskysymysten ja teoreettisen viitekehyksen muodostuminen voi tapahtua ennen tai jälkeen aineistonkeräämisen, mikä vaikuttaa osaltaan tutkimuksen toteuttamiseen. Myös aineistonkeräämiseen on laadullisessa tutkimuksessa olemassa monia eri tapoja (Juhila, 2021a). Eettiset kysymykset nousevat aina vahvasti esiin ihmisiä tutkittaessa (Raatikainen, 2005). Tässä tutkimuksessa lähtökohta tutkimuksen toteuttamiselle oli tutkimuksen aihe eli TUVA-koulutus, ja aiheesta kokemusta omaavat informantit eli TUVA-koulutuksessa opiskelevat nuoret. Aineistonkeruumenetelmänä päädyttiin käyttämään haastattelua, joka analysoitiin sisällönanalyysin keinoin. Tutkimuskysymykset muodostuivat lopulliseen muotoonsa tutkimuksen edetessä, kuten myös tutkimuksen teoreettinen viitekehys. Eettinen pohdinta kohdistui ennen kaikkea lasten ja nuorten tutkimuksen erityispiirteisiin tutkittavien ollessa alaikäisiä.

5.1 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksen tavoitteena oli tarkastella nuorten kokemuksia TUVA-koulutuksesta, sekä selvittää millaisia merkityksiä he antavat koululle ja koulutukselle. Lisäksi tutkittiin sitä, mitkä tekijät nuorten mielestä vaikuttavat koulumotivaatioon. Tutkimuksella selvitettiin muun muassa TUVA-koulutuksessa opiskelevien nuorten kokemuksia heidän TUVA-vuodellensa asettamistaan tavoitteista, koulutuksen antamista mahdollisuuksista ja tulevaisuuteen liittyvistä suunnitelmista. Koska koulumotivaatioon liittyviä tekijöitä nousi aineistosta runsaasti esiin, päätettiin se ottaa osaksi tutkimusta, ja näin ollen tutkimustehtävä muokkaantui jonkin verran tutkimuksen edetessä. Lopulliset tutkimuskysymykset olivat:

1. Millaisia merkityksiä TUVA-koulutuksessa olevat nuoret antavat koululle ja koulutukselle?
2. Millaisia kokemuksia nuorilla on TUVA-koulutuksesta?
3. Mitkä tekijät TUVA-koulutuksessa nuorten mielestä vaikuttavat koulunkäyntiin ja koulumotivaatioon?

5.2 Tutkimusmenetelmät

Niin sanottujen ihmistieteiden, eli humanististen ja yhteiskuntatieteiden, tutkiminen eroaa merkittävästi luonnontieteiden tutkimuksesta. Niillä on vahva filosofinen pohja, mutta maailman muuttuessa myös tieto ja tutkimus muuttuu. Tutkittu tieto on tärkeää, mutta se ei ole pysyvä totuus. (Aaltola, 2018) Samaan tapaan kuin tieto kumuloituu oppijan aivoissa, tiede tuottaa uutta tietoa vanhan perustalle. Näin ollen uutta tutkimusta tarvitaan, jotta ilmiöitä ja ihmisten toimintaa voidaan ymmärtää ajankohtaisesti. Ihmistieteissä onkin kyse ennen kaikkea ymmärtämisestä ja tulkinnasta (Raatikainen, 2005).

Tämän tutkimuksen lähestymistapa on hermeneuttis-fenomenologinen. Keskeisiä käsitteitä fenomenologisessa tutkimusmetodissa ovat kokemus ja merkitys. Ajatus siitä, miten yksilö kokee erilaisia ilmiötä maailmassa ja on siten osana myös sen rakentumista, kuuluu fenomenologisen ajattelun ytimeen. Sen

sijaan, että tarkastellaan sitä, miten ilmiötä voidaan selittää esimerkiksi biologisin tai psykologisin keinoin, keskitytään siihen, millaisena ilmiö yksilölle näyttäytyy. Hermeneuttinen ulottuvuus tulee tutkimukseen mukaan näiden merkitysten tulkinnan ja ymmärtämisen kautta. (Laine, 2018)

Laineen (2018) mukaan kokemuksien tutkiminen tarkoittaa merkitysten esille tuomista. Maailmamme rakentuu koetuista ja kulttuurisista merkityksistä, jotka ovat erilaisissa todellisuuksissa eläville ihmiselle erilaisia. Toisaalta merkitysten tutkiminen on mahdollista juuri siitä syystä, että jokaisella ihmisellä on jonkinlainen esiymmärrys tutkittavasta ilmiöstä. (Laine, 2018) Tutkijan asema on hyvä tässä yhteydessä huomioida, sillä tutkimus monesti lähtee liikkeelle tutkijan kiinnostuksesta tutkimuksen kohdetta kohtaan. Tarkoitus ei ole kuitenkaan tuoda esiin tutkijan näkemystä asiasta, vaan tutkittavien.

Niin kuin tässäkin tutkimuksessa, fenomenologisessa tutkimuksessa aineiston koko on yleensä melko pieni ja rajattu, ja sen perinteisenä aineistonkeruumenetelmänä käytetään haastattelua. (Laine, 2018.) Laineen (2021) mukaan haastattelussa käytetyillä avoimilla kysymyksillä mahdollistetaan persoonallisen kokemuksen kuvaus tutkittavasta asiasta. Myös kirjoitelma, avoin kysely tai ryhmähaastattelu voi tuottaa aineiston fenomenologiselle tutkimukselle. Hermeneuttis-fenomenologinen tutkimus ei pyri tekemään laajoja yleistyksiä, sillä kokemusten tutkiminen ei sitä mahdollista. Kokemukset syntyvät aina tietyissä paikassa, tiettyjen tapahtumien seurauksena, tutkittavien yksilöiden oman historian ja havaintojen myötä. (Laine, 2018)

Tässä tutkimuksessa aineistonkeruumenetelmänä käytettiin haastattelua. Haastattelun vahvuutena voidaan pitää Eskolan ja Suorannan (1998) mukaan sitä, että se yksinkertaistettuna antaa tietoa siitä mitä ihminen ajattelee jostain ilmiöstä. Haastattelu voidaan toteuttaa eri tavoin, kuten yksilöhaastatteluna tai ryhmähaastatteluna, sekä kysymyksiltään strukturoidumpana tai avoimempana. Haastattelu on kuitenkin aina vuorovaikutustilanne, jonka tutkija suunnittelee ja ohjaa, mutta joka muotoutuu haastateltavan mukaan. Tutkijan tehtävä on myös luoda haastatteluun luotettava ja turvallinen ilmapiiri. (Eskola & Suoranta, 1998)

5.3 Tutkimusaineisto

Tutkimuslupa aineiston keräämiseksi haettiin Tampereen kaupungilta keväällä 2024. Tutkimusaineisto kerättiin toukokuun 2024 aikana eräessä ammatillisessa oppilaitoksessa Pirkanmaalla. Aineistonkeruumenetelmänä olivat haastattelut, jotka tehtiin oppilaitoksen tiloissa. Kaikki haastateltavat olivat samasta oppilaitoksesta, mutta heitä oli useammasta eri TUVA-ryhmästä.

Haastateltavia haettiin siten, että tutkija kävi kertomassa oppilaitoksen TUVA-ryhmissä tulevasta tutkimuksesta, ja opiskelijoille esitettiin mahdollisuus osallistua tutkimukseen koulupäivän aikana. Osallistuminen perustui täysin vapaaehtoisuuteen, eikä osallistujia valikoitu millään tavalla. Vapaaehtoisille osallistujille annettiin tutkimuksesta vielä tarkempi tiedote, joka käytiin suullisesti tutkijan kanssa läpi. Myös henkilötietojen käsittelyyn liittyvä tiedote käytiin läpi, jonka jälkeen tutkimukseen osallistuja allekirjoitti suostumuksensa tutkimukseen.

Haastatteluihin osallistui yhteensä yhdeksän nuorta. Kuusi haastatteluista toteutettiin yksilöhaastatteluina ja yksi pienryhmähaastatteluna, jossa oli mukana kolme henkilöä. Haastateltavat olivat 16–17-vuotiaita. Haastattelut nauhoitettiin puhelimelle, josta ne siirrettiin tutkijan tietokoneelle ja litteroitiin kesäkuussa 2024. Aineistoa kertyi yhteensä 113.44 minuuttia ja litteroituna 45 sivua. Saadun aineiston määrän tarkempi kuvaus esitetään Taulukossa 2.

TAULUKKO 2. Aineiston määrän kuvaus

Haastateltava (O=opiskelija)	Haastattelun kesto (min.)	Litteroitu aineisto (sivumäärä)
O1	14.13	6
O2	9.07	3
O3	15.36	6
O4	11.32	4
O5	24.03	10
O6	17.03	7
O7, O8, O9 (pienryhmä)	22.50	9
YHTEENSÄ	113.44	45

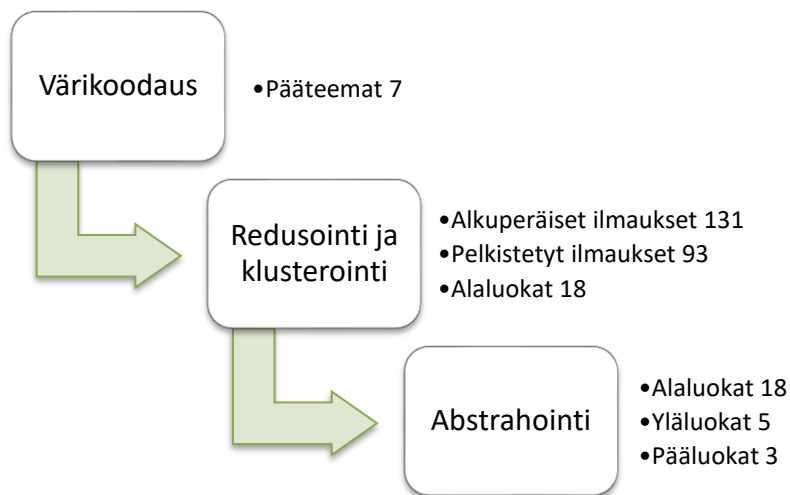
Haastattelun pohjana oli puolistrukturoitu haastattelurunko (Liite 1), joka oli jaettu neljään teemaan. Teemat olivat 1. Koulun merkitys nuoren elämässä, 2. Oppivelvollisuus, 3. Tuva-koulutus ja 4. Tulevaisuus. Taustatietona ja haastattelun lämmittelykysymyksinä haastateltavilta kysyttiin ikää sekä sitä, miten ja miksi he olivat hakeutuneet TUVA-koulutukseen. Haastattelun lopuksi heitä pyydettiin vielä ”lähettämään” terveisiä tuleville TUVAlaisille.

Haastattelut etenivät alusta asti melko luontevasti ilman suurempaa jännitystä, koska haastateltavat tunsivat tutkijan vähintäänkin ulkonäöltä. Ennen haastatteluita mietitytti eniten se, saadaanko suunniteltujen kysymysten avulla kokoon riittävästi aineistoa. Haastatteluja tehtäessä tutkimuskysymykset olivat vielä hyvin avoinna, joten saatu aineisto lopulta määritti myös tutkimuksen suuntaa.

Haastateltavat olivat tulleet TUVA-koulutukseen eri syistä, mutta kaikki suoraan peruskoulusta. Osa oli laittanut TUVAn ainoaksi hakukohteeksi yhteishaussa, osa viimeiseksi vaihtoehdoksi. Muutama nuorista päätyi TUVAlle, koska yhteishaku oli mennyt pieleen. Yläkoulun opinto-ohjaaja oli ohjannut suurinta osaa haastateltavista hakemaan TUVA-koulutukseen. Suurin osa mielsi kuitenkin ”joutuneensa” kyseiseen koulutukseen. Neljä haastateltavista oli hakeutumassa TUVAn jälkeen lukioon, loput ammatilliseen koulutukseen.

5.4 Aineiston analyysi

Tutkimuksessa käytetty aineisto on analysoitu laadullisen sisällönanalyysin keinoin. Analyysi aloitettiin aineistolähtöisellä koodaamisella, jonka aikana tutkija pyrkii Juhilan (2021b) mukaan tunnistamaan ja nimeämään aineistosta löytämiään sisällöllisiä elementtejä. Koodaus ei ole vielä aineiston varsinaista analyysia, vaan se on aineiston järjestämistä, sekä luokittelua selkeään ja tiiviiseen muotoon. Aineistolähtöisessä koodauksessa tutkija etsii aineistosta sellaisia kohtia, jotka kertovat tutkittavista asioista jotakin tutkijaa kiinnostavaa (Juhila, 2021b; Tuomi & Sarajärvi, 2018). Koodauksen eteneminen kuviona alla (Kuvio 3).

KUVIO 3. Aineiston koodaus

Aineistosta nousi esiin seitsemän pääteemaa, jotka koodattiin eri väreillä. Teemat nimettiin kuvaamaan sisältöä ja ne olivat *Koulun merkitys*, *Oppivelvollisuus*, *Tuva-vuoden tavoitteet*, *Tuva-koulutuksen hyödyllisyys*, *Koulunkäyntiin vaikuttavat tekijät*, *Tulevaisuus* ja *TUVA-laisten vinkit*.

Koodauksen ensimmäisen vaiheen, eli teemojen mukaisen väriskoodauksen, jälkeen aineistossa esiintyneet alkuperäiset ilmaukset taulukoitiin teemojen mukaan ja pelkistettiin. Tätä vaihetta kutsutaan aineiston redusoinniksi. Tämän jälkeen pelkistetyt ilmaukset klusteroitiin eli ryhmiteltiin edelleen alaluokkiin. (Tuomi & Sarajärvi, 2018) Alkuperäisiä ilmauksia oli taulukoissa 131 kappaletta, ja koska osa alkuperäisistä ilmauksista oli hyvin samankaltaisia, pelkistettyjä ilmauksia luotiin yhteensä 93 kappaletta. Näistä johdettuja alaluokkia saatiin 18. Taulukossa 3 on esimerkki alkuperäisten ilmausten pelkistämisestä eli redusoinnista sekä klusteroinnista.

TAULUKKO 3. Redusointi ja klusterointi teemasta Koulunkäyntiin vaikuttavat tekijät

Alkuperäiset ilmaukset	Pelkistetyt ilmaukset	Alaluokka
O4: Opettajat todella paljon ja sitten tää ympäristö. Että tää koulu on muutenkin todella mukava niinku silleen.	Opettajat ja koulu ympäristönä	Oppimisympäristön vaikutus koulunkäyntiin
O5: Toki niinku matematiikassakin on paljon pienempi ryhmä ja silleen. Ehkä se auttaa.	Pienemmät ryhmät	
O5: Koska niitä ei ole niin paljon. Aineita. Vaan ehkä yksi tai 2 mitä korottaa kerralla niin sitten voi vaan keskittyä siihen.	Vähemmän aineita mihin pitää keskittyä	
O6: Mä veikkaan et se on vaan se, miten se systeemi on tehty. Että nyt mun ei tarvitse keskittyä liian monen asian samaan aikaan, että mä voin keskittyä yhteen juttuun ja olla siellä, että done tää on tehty.		
O6: Se että täällä käydään paljon enemmän käytännöllisiä asioita, jotka mun mielestä pitäisi käydä peruskoulussa.	Käytännönläheisempi opetus	
O6: plus täällä ei niin kun olla lähelläkään niin tiukkoja kuin peruskoulussa, niin kun sen discipline, kurin kanssa.	Ei liian tiukkaa kuria	
O5: No täällä on niin lyhyet päivät, että se ei ole niin paha, mutta varsinkin niinku alaasteella tai yläasteella peruskoulussa.	Lyhyemmät päivät	
O1: tosi hyviä opettajia, on mukava niinku ilmapiiri esim. luokissa, että ei ole niin tietkö sellaista, että ehkä tosissaan tai sellaista niinku että voi olla niinku rennosti ja saa niinku tehdä työtä omaan tahtiin ja mun mielestä on tosi hyvä paikka.	Hyvä ilmapiiri Saa tehdä omaan tahtiin	

Kuten edellä mainittiin, koodauksen tarkoitus on järjestää aineisto tiiviiseen ja selkeään muotoon, jolloin konkreettisista ilmauksista tulee abstraktimpia käsitteitä. Aineistolle tehtiinkin seuraavassa vaiheessa abstrahointi eli käsitteellistäminen. (Tuomi & Sarajärvi, 2018) Alaluokat yhdistettiin viideksi

yläluokaksi ja edelleen kolmeksi pääluokaksi, jotka olivat 1. *Koulutuksen merkitys nuorten elämässä*, 2. *Tuva-koulutuksen toimivuus* ja 3. *Koulumotivaatio*. Taulukossa 4 esitetään aineiston abstrahointi.

TAULUKKO 4. Aineiston abstrahointi

Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
Koulu paikkana Suhtautuminen kouluun Koulun hyviä puolia Koulu antaa mahdollisuuksia Tulevaisuuden näkymät	Koulun merkitys	1. Koulutuksen merkitys nuorten elämässä
Oppivelvollisuus 18 ikävuoteen saakka Oppivelvollisuuden hyviä puolia Oppivelvollisuuden vaikutus kouluttautumiseen	Oppivelvollisuus	
Tuva-vuoden tavoitteet Odotukset /ennakkokäsitykset Tavoitteiden saavuttaminen	TUVA-koulutuksen tarjoamat mahdollisuudet	2. TUVA- koulutuksen toimivuus
Tuvan hyödyllisyys Tuvan sisällöt Tuvan vaikutus tulevaisuuden suunnitteluun	TUVA-koulutuksen tarpeellisuus	
Kodin kannustuksen vaikutus koulunkäyntiin Oma vaikutus Muut vaikuttavat asiat Tuvalaisten vinkit	Koulunkäyntiin vaikuttavat tekijät	3. Koulumotivaatio

Koska tutkimustehtävänä oli tutkia nuorten kokemuksia, varsinainen aineiston sisällönanalyysi tehtiin kokoamalla yhteen nuorten haastatteluissa esiin tuomat ajatukset. Sisällöstä pyrittiin löytämään yhteneväisyyksiä, sekä tunnistamaan eroavaisuuksia, jotka yhdessä kuvaisivat nuorten näkökulmaa aiheesta. Aineistoa pyrittiin analysoimaan siten, että siitä tehdyt johtopäätökset kertoisivat ilmiöstä jotain uutta ja yleisesti kiinnostavaa. (Vuori, 2021)

5.5 Eettiset kysymykset

Tutkimuseettiset kysymykset voidaan liittää koskemaan tutkittavia, yhteiskuntaa sekä tiedeyhteisöä. Tutkittavien kohdalla eettiset kysymykset koskevat muun muassa heidän itsemääräämisoikeutensa kunnioittamista ja vahingon välttämistä. Yhteiskunnallinen näkökulma ottaa huomioon tutkimuksen tuottaman tiedon käytön ja vaikutukset. Tiedeyhteisössä normien noudattaminen vahvistaa uskottavuutta ja liittyy olennaisesti toisten tutkijoiden huomioimiseen. (Eskola & Suoranta, 1998; Kuula, 2006) Vaikka tutkimusetiikka pitääkin sisällään yhteisesti sovittuja periaatteita, etiikka tutkimuksessa ei siis ole pelkästään ohjeita ja sääntöjä, vaan se on suurelta osin myös tutkijaan ja toteutettavaan tutkimukseen liittyvää moraalista pohdintaa (Cohen, 2018; Laine, 2018).

Ihmistieteiden tutkijan tavoitteena on ensisijaisesti ymmärtää, eikä selittää tai ennustaa (Raatikainen, 2005). Tässä tutkimuksessa kyse on nimenomaan halusta ymmärtää, sekä tulkinnoista, joita nuorten kokemukset ja ajatukset tarjoavat. Parhaimmillaan näistä tulkinnoista voidaan johtaa yleistyksiä koskemaan laajempaa joukkoa ihmisiä. Tässä tutkimuksessa tärkeitä tutkimuseettisiä huomioita ovat muun muassa tutkittavien kunnioittaminen, sekä lapsiin ja nuoriin kohdistuvan tutkimuksen erityispiirteet. Tutkijan tulee myös huomioida neutraaliutensa, ja välttää tekemästä ratkaisuja ja johtopäätöksiä omien mielipiteidensä tai ennakoasenteidensa johdattamana (Cohen, 2018; Vuori, 2021).

Eettistä pohdintaa aineistonkeruuvaiheessa aiheutti erityisesti se, että tutkija työskentelee opettajana TUVA-koulutuksessa oppilaitoksessa, josta tutkimukseen haastateltavat nuoret saatiin. Pohdintaa käytiin muun muassa siitä, oliko haastattelijan tuttuudella vaikutusta vastauksiin esimerkiksi siten, että haastateltava (opettaja) esitti kysymyksen, johon haastateltava (opiskelija) yritti vastata ”oikein”, koska kysymys oli opettajan esittämä. Toisaalta haastattelijan tuttuus saattoi osittain helpottaa vastausten saamista, mutta jotain saattoi myös sen takia jäädä sanomatta.

Edellä mainitut kysymykset liittyvät vahvasti tutkijan valta-asemaan. Tutkijan valta-asema ja esimerkiksi sen mahdollistama tutkittavien johdattelu tai tutkimuksen ”vääristymä” on erityisen suuressa roolissa lasten ja nuorten ollessa tutkittavia (Soini, 2023). Valta-asema oli tutkimuksessa väistämättä läsnä, ei

pelkästään ikään liittyvien tekijöiden myötä, vaan koska kaikki haastateltavat tiesivät haastattelijan olevan opettaja. Haastatteluissa oli kuitenkin rento ilmapiiri, eikä opettajan asema noussut erityisesti esiin.

Lasten ja nuorten tutkimisessa on otettava huomioon myös alaikäisiin tutkittaviin liittyvät säädökset. Pääperiaate on, että tutkittavien tulee itse suostua tutkimukseen. Tutkijan on myös varmistettava, että tutkittavat ymmärtävät mistä tutkimuksessa on kyse, ja mihin heidän vastauksiaan käytetään. (Nieminen, 2021; Pekkarinen, 2018) Huoltajan suostumus tutkimukseen tulee aina varmistaa, jos tutkitaan alle 15-vuotiaita (Nieminen, 2021). Tähän tutkimukseen osallistujien huoltajilta lupaa ei ollut välttämätöntä pyytää, sillä he olivat kaikki yli 16-vuotiaita. Erityistä huomiota pyrittiin kuitenkin kiinnittämään siihen, että kaikki tutkimukseen osallistuneet nuoret ymmärsivät varmasti, mikä oli haastattelun tarkoitus.

Lagströmin ym. (2021) mukaan lapsilla ja nuorilla on oikeus vaikuttaa heitä itseään koskeviin asioihin ja tämä tulee myös huomioida lasten ja nuorten tutkimuksessa. Tutkimuksella voidaan antaa lapsille ja nuorille mahdollisuus kertoa asioista heidän omalla äänellään. Lapset ja nuoret nähdään tänä päivänä toimijoina, joiden tulee saada osaltaan osallistua ja vaikuttaa, mikä tulee ottaa huomioon myös tutkimuksen eettisiä kysymyksiä pohdittaessa (Lagström ym., 2021). Lasten ja nuorten asiat ovat jatkuvasti yhteiskunnallisessa keskustelussa yhtenä suurena teemana, ja heidän on saatava olla mukana tässä keskustelussa. Sen voitaisiin katsoa olevan jopa eettinen velvollisuus ja toteutuessaan myös lasten oikeuksien mukaista (Nieminen, 2021). Tämän tutkimuksen lähtökohta oli alun perin nimenomaan se, että nuoria itseään halutaan kuulla ja heidän näkemyksensä TUVAn koulutuksesta on tärkeä.

Yleisesti ottaen tutkimusetiikan tulee pohjautua hyvään tieteelliseen käytäntöön eli luotettavuuteen, rehellisyyteen, arvostukseen ja vastuunkantoon. Nämä lähtökohdat tulee ottaa huomioon läpi tutkimuksen. Koska tutkittavina on ihmisiä, tulee heitä kohdella yhdenvertaisesti ja kunnioittavasti, ja heidän anonymiteetistään on pidettävä huoli. Tutkittavien esiin tuomat näkemykset ja kokemukset ovat arvokkaita, ja ne tulee tuoda tutkimuksessa esiin sellaisena kuin ne on kukin esittänyt. Luotettavuus ja arvostus liittyy myös vahvasti tiedeyhteisöön ja muiden tutkijoiden kunnioittamiseen. Tutkija on vastuussa

tekemistään ratkaisuista koskien koko tekemäänsä tutkimusta. (Soini, 2023; TENK, 2023.)

Tutkijan on huolehdittava tutkimukseen osallistuvien riittävästä informoinnista ja saatava heiltä suostumus osallistumisesta tutkimukseen (Kuula-Luumi, 2021). Ennen haastatteluja haastateltavien kanssa käytiin vielä läpi mistä tutkimuksessa oli kyse ja mihin tarkoitukseen sitä tehtiin (Liite 2). Jokaisen tutkittavan henkilökohtainen suostumus tutkimukseen osallistumisesta varmistettiin ja heille annettiin tietosuojailmoitus. Anonymiteetista huolehdittiin siten, että tutkittavista ei kerätty muuta henkilötietoa kuin ikä, joka sekin on mainittu vain taustatietona koko tutkittavien joukosta. Tutkittaville kerrottiin, ettei heitä voida tunnistaa antamistaan vastauksista. Saatu aineisto säilytetään tutkijan omalla koneella tallennettuna pilvipalveluun, joka on kaksivaiheisen tunnistautumisen takana. Aineisto hävitetään tutkimuksen valmistumisen jälkeen.

6 TULOKSET

Tässä luvussa esitellään tutkimuksen päätulokset. Alaluvut on otsikoitu analyysin tuloksena esiin nousseiden pääluokkien mukaan, jotka olivat *Koulun merkitys nuorten elämässä*, *TUVA-koulutuksen toimivuus* ja *Koulumotivaatio*. Muodostettujen pääluokkien on katsottu vastaavan aina yhteen tutkimukselle asetettuun tutkimuskysymykseen. Tulosten yhteyteen on poimittu runsaasti esimerkkejä aineistosta, jotta tulokset toisivat esiin nuorten oman äänen ja heidän alkuperäiset pohdintansa. Haastateltavat on koodattu tunnuksin O1-O9, jossa O = opiskelija.

6.1 *Koulun merkitys nuorten elämässä*

O1: ”Jos se on pakko valita, että tykkääkö vai en, niin kyllä mä tykkään olla koulussa.”

O5: ”Kai se on ihan hyvä paikka, mutta en mä aina halua mennä kouluun. Jos ei jaksa tehdä tehtäviä. Ja on kivempi olla kotona.”

O2: ”Tylsää. No onhan se ihan kivaa. Välillä myös.”

Koulu on nuorille iso osa elämää, pitivät he koulusta tai eivät. Haastatelluista nuorista osa suhtautui kouluun melko neutraalisti tai oli sitä mieltä, että koulu on ”ihan ok” paikka, mutta esiin nostettiin myös se, että suhtautuminen kouluun on vaihdellut. Peruskouluajalta useampi nuori nosti esiin ahdistuksen tunteen koulua kohtaan, yksi kertoi myös kiusaamisen kokemuksista ja siitä, kuinka kiusaamiseen ei puututtu. Nuoret olivat tulleet TUVALle eri lähtökouluista ja hyvin erilaisilla kokemuksilla, jotka vaikuttivat suuresti siihen, miten koulu paikkana koettiin. Yksi haastatelluista nosti esiin oppimiseen liittyvän epäkohdan peruskoulusta; hänen kokemuksensa mukaan peruskoulu oli vain tiedon siirtämistä paperilta toiselle.

Kokemus koulusta paikkana ei siis ollut kaikille positiivinen. Koulussa nähtiin kuitenkin olevan paljon hyviä puolia. Sillä oli nuorille ennen kaikkea merkitystä sosiaalisten suhteiden ylläpitäjänä ja kavereiden tapaamispaikkana. Kaikki haastatelluista olivat sitä mieltä, että on parempi lähteä kouluun ja tavata ihmisiä, kuin jäädä yksin kotiin. Ajateltiin, että koulu ehkäisee tällä tavoin syrjäytymistä. Koulu myös pitää rytmiä yllä.

O2: "No, siellä on kavereita."

O7: "Että jos ei nyt muuta ole menossa, niin kyllä kouluun tulee, että voi keskustella. Ettei tule semmoinen syrjäytynyt henkilö."

O5: "Ainakin siinä tulee semmoinen rytmi. Tai että menee jonnekin ja muuten voisi vaan olla kotona tai jotain. Sitten joutuu menemään jonnekin, niinkun jonnekin pois. Ja sitten herää."

Vaikka asenne koulua kohtaan vaihteli, esiin nostettiin se, että koulussa oppii uusia asioita ja saa uusia kokemuksia. Koulusta saa nuorten mukaan myös perustiedot ja valmiuksia tulevaisuutta varten. Nuoret tuntuivat sisäistäneen ajatuksen siitä, että jos ei ole koulutusta, ei pääse töihin.

O9: "Valmistaa tulevaisuuteen. Niin just näin."

O6: "No se antaa kaikki perustiedot sitten ja sen, että no se on niinku pakottaa siihen rutiiniin, mikä on jossain kohtaa pakko. Pakko omistaa se, kun hakee töitä."

O7: "Sehän on silleen, että sä tarvitset sitä. Tiedätkö, koulutusta tietyn verran suurimpaan osaan niinku ihan työpaikoista."

Oppivelvollisuudesta nuoret ajattelivat hyvin selkeästi, että oppivelvollisuus tarkoittaa velvollisuutta käydä koulua ja oppivelvollisuusiän nostaminen 18 ikävuoteen oli hyvä asia. Oppivelvollisuuden laajentumisen toiselle asteelle katsottiin ohjaavan koulutuksen jatkamiseen ja ylipäänsä vaikuttavan siihen, ettei opiskelun jatkamista tarvinnut sen takia itse miettiä.

O5: "Mun ei tarvitse päättää että menenkö.. mulla ei tule semmoista kiusausta, että mä en menisi ylempään kouluun, vaan sitten mun pitää vaan mennä. Se on sinänsä ihan kiva, että ei tarvitse miettiä."

O7: ”Se ohjaa tota noin niin enemmän sille opiskelun tielle silleen niinku, että ei nyt kukaan ei lopeta yläkoulun jälkeen kesken, että nyt jatkuu tää opiskeluputki vielä.”

Myös koulutuksen maksuttomuus nostettiin esiin oppivelvollisuuden positiivisena puolena. Yksi nuori piti oppivelvollisuutta yhteiskunnan toiminnan edellytyksenä ja kantavana voimana. Osa haastatelluista uskoi oppivelvollisuuden vaikuttavan nuorten kouluttautumiseen, osa ei kokenut sillä olevan merkitystä. Tätä perusteltiin vain siten, että ne, jotka ovat päättäneet olla käymättä koulua, eivät siellä käy, oli oppivelvollisuutta tai ei. Yksi haastatelluista pohti tilannetta, jossa oppivelvollisuutta ei olisi ollenkaan. Se voisi johtaa nuoren kuvailemana melko huonoon asetelmaan.

O6: ”Joo no, jos nyt mietittäisiin, että ne (nuoret) ei kävisi koulua, niin mitä hemmettiä muuta ne tekisi? Katsoisi tiktokkia, polttaisi vapee, kunnes pitäisi mennä töihin, niin niillä ei olisi mitään hajua mitä helvettiä pitää tehdä.”

6.2 *Tuva-koulutuksen toimivuus*

Haastateltavilla ei ollut TUVAn alkaessa juurikaan odotuksia tulevan vuoden suhteen. Useampi nuorista kertoi, ettei oikeastaan edes tiennyt mitä TUVAlla tehdään. Odotuksia ei ehkä oltu asetettu myöskään siksi, että nuoret kokivat ”joutuneensa” TUVAlle, eikä sitä mielletty etukäteen välttämättä kovin positiivisena asiana.

O5: ”Ei mulla ollut ihan hirveästi odotuksia. Mä en oikein tiennyt minne mä olin tulossa..”

O8: ”Tai ei mitään erityisiä odotuksia. En oikein tiennyt vuoden alussa, että mikä case.”

Osa oli kuitenkin tietoisia siitä, että TUVAn aikana oli mahdollista muun muassa korottaa arvosanoja, ja se nousikin monessa vastauksessa esiin tavoitteiden muodossa. Toinen selkeä tavoite oli selvittää jatko-opiskelumahdollisuuksia ja sitä, minne TUVAn jälkeen haluaisi opiskelemaan. Toisaalta TUVAn vuosi oli myös mielletty mahdollisuudeksi pitää hengähdystaukoa ja väliavuotta.

O3: "Joo no, siis saada enemmän tietoa mitä mä haluan tehdä ensi vuonna ja mihin mä menen opiskeleen. Mihin ammattiin mä tuun opiskeleen."

O4: "Tosiaan korottaa arvosanoja ja miettiä mitä mä aion tehdä mun tulevaisuudella. Koska yläasteelta lähdettyä en niinku tienny mitä mä tulen tekemään, ja sitten myös ottaa vähän välivuotia nimenomaan hengähtää yläasteen jälkeen."

O5: "Vähän niinku välivuosi sitten. Miettimään, ehkä korottaa muutama arvosana."

Vaikka tavoitteita ei oltu paljoa vuoden alussa asetettu, niitä oli kuitenkin vuoden aikana jonkin verran tullut, ja niiden saavuttamisessa oli onnistuttu hyvin. TUVAn aikana oli tehty monenlaisia asioita, kuten muun muassa perustaitojen vahvistamista, ammatillisen koulutuksen yhteisiä tutkinnon osia, hygieniapassin suorittamista ja työssäoppimista. TUVAlta oli saatu myös paljon infoa ammattialoista ja yhteishausta. Moni haastateltavista vaikutti tyytyväiseltä, että oli saanut nostettua muutamia arvosanoja ja jatko-opiskelupaikat oli saatu yhteishakua varten onnistuneesti valittua. Vain yksi nuorista kertoi, ettei ollutkaan tyytyväinen siihen mihin oli hakenut.

O1: "mä sain just täällä tuvassa nostettua mun liikunnan numeroon kahdella numerolla."

O4: "ja mä oon saanut niinku siis tutustua eri paikkoihin ja nyt mä tiedän, että minne mä aion mennä opiskelemaan tän jälkeen."

O9: "Oon suurimmaksi osaksi onnistunut kaikessa mitä on pitänyt, niinku mitä on ollut tavoitteena."

TUVA-vuosi oli pääsääntöisesti ollut vastaajien mielestä hyödyllinen. Nuoret kokivat, että he olivat saaneet lisää aikaa miettiä mitä haluavat tehdä tulevaisuudessa, ja toisaalta oli myös saatu valita ja tehdä niitä asioita, jotka oli koettu itselle tarpeelliseksi. Arvosanojen korottaminen ja jatko-opiskelupaikkojen selkiytyminen olivat hyödyllisimmäksi koetut asiat. Jonkin verran kritiikkiä TUVAn koulutus sai "liiasta löysäilystä" eli osa toivoi jopa enemmän tekemistä. Toisaalta kiiteltiin siitä, että kaikki aika ei nyt ollut mennyt koulupäiviin ja läksyihin, vaan vapaa-aikaa oli myös jäänyt mukavasti TUVAn vuoden aikana.

O1: "Oon tota kokenut hyödylliseksi ja hyvät asiat meni näin. Mä en olisi varmaan itse ikinä niinku miettinyt edes tulla tänne, mutta nyt kun mä kun mä tulin tänne niin kyllä mä sanoisin, että tää on just sellaiselle, joka ei ole välttämättä ihan varma mihin haluaa mennä niinku yläasteen jälkeen ja näin. Niin mun mielestä tuva on niinku tosi hyvä paikka tulla vähän katselemaan."

O4: "Todella hyödylliseksi olen kokenut tän, että mä en tiedä mitä mä olisin tehnyt ilman tätä."

O8: "Joo tää oli hyvä, hyvä tällöinen vuosi vähän ajatella asioita."

TUVAn tarpeellisuudesta kertoo myös yhden haastateltavan kommentti asenteesta koulua kohtaan. Jos kokemukset peruskoulusta eivät olleet kovin hyviä, oli TUVA-koulutus onnistunut kääntämään suhtautumista kouluun hieman positiivisemmaksi.

O5: "Että sitten niin kun ehkä asenne koulun suhteen on vähän vaihtunut niinku positiivisemmaksi. Loppujen lopuksi tuossa sitten on itse huomannut, että niinku. Ehkä se ei ole ihan niin hirveätä."

TUVA-koulutuksella oli ollut selkeästi myös vaikutusta nuorten tulevaisuuden suunnitteluun. Jatko-opiskelu näyttäytyi mahdollisena ja ammatinvalinta oli selkeytynyt. Useampi nuorista oli tullut TUVAlle ilman ajatuksia siitä, mitä tulevaisuus heidän kohdallaan tulisi olemaan.

O1: "Joo on, on mun mielestä tosi paljon. (vaikuttanut tulevaisuuden suunnitteluun). Joo joo mä oon sanonut kaikille."

O3: "No mä tajusin nyt, että mä en halua olla tarjoilija. Joo, mä haluan olla ruokaa tekemässä."

O4: "No pystyn ajattelemaan mun tulevaisuutta ilman, että mulle tulee aivan kamala olo, ja että niin kun pystyn niin kun ajattelee mun tulevaisuutta positiivisesti. Ja mä tuun näkemään itseni niin kun monen vuoden päähän ja niinku että mitä mä haluan tehdä vielä niinku kaiken opiskelunkin jälkeen."

Toisaalta nekin nuoret, joilla jatkosuunnitelma oli ollut jo paremmin selvillä, olivat tyytyväisiä siihen, että olivat saaneet vielä viilata vaihtoehtojaan. Vuosi tuntui heillä menneen suunnitelmien mukaan.

O7: "Tämä meni just as planed."

6.3 Koulumotivaatio

Koulussa käymiseen ja tavoitteiden saavuttamiseen tarvitaan motivaatiota. Haastatteluissa motivaatio ei ollut varsinaisena teemana, mutta analyysivaiheessa sen nostaminen osaksi tutkimusta tuntui loogiselta. Nuoret toivat vastauksissaan esiin useita positiivisesti koulunkäyntiin vaikuttavia tekijöitä ja vaikka ne haastatteluissa yhdistettiin TUVAssa opiskeluun, voidaan niiden katsoa koskevan yleisesti koulumotivaatiota.

TUVA-koulutuksen aikaisten tavoitteiden saavuttamisesta useampi haastateltava ajatteli, että oma asenne ja tekeminen olivat tärkeimmät onnistumisien mahdollistajat. Motivaation ei katsottu tulevan ulkoapäin, vaan oli vaan otettu itseä niskasta kiinni. Yksi haastateltava tiivistää lähtökohdan opiskelulle olevan sen, että yksinkertaisesti käy koulussa.

O1: "Ja se, että mä oon itse halunnut tän niin, että mä oon miettinyt tulevaisuuteen."

O4: "Sä niin kun oikeasti vaan niin kun huomaat silleen, että niinku on tärkeintä vaan keskittyä omaan suorittamiseen."

O7: "Ei sinänsä ole ulkoisista lähteistä tullut motivaatioon esimerkiksi hirveästi ainakaan muista mitä nyten aikaisemminkin olisi ollut. Ehkä se oli tämmöinen niinku niskasta kiinni."

Kodin kannustuksen vaikutus koulunkäyntiin oli melko selkeä. Kaikki vastaajat sanoivat kodin ja huoltajien kannustavan ja tsemppaavan koulunkäyntiin. Osa uskoi, että sillä ei sinänsä ollut hirveästi vaikutusta, mutta kuitenkin todettiin, että vanhemmat aina kyllä tukevat, mitä ikinä nuori tekeekin. Kodin kannustus oli jopa itsestään selvää useammalle haasteltavalle. Poissaoloista oltiin myös kotona kiinnostuneita. Yksi nuorista muotoili asian niin, että jos vanhemmat jostain syystä sanoisivatkin jotain negatiivista koulusta, niin sillä olisi enemmän vaikutusta nuoren mielipiteisiin, kuin sillä että ne sanovat positiivisia asioita. Eli jos vanhemmat puhuisivat koulusta negatiiviseen sävyyn, se vaikuttaisi myös heikentävästi nuoren asenteeseen koulua kohtaan.

O1: "Varsinkin, jos niinku haluat todistaa jollekin sun perheessä, että sä pystyt siihen ja näin, niin tuo se motivaatio ainakin mulle."

O4: "Mulla on todella tiukat vanhemmat ja sillain, että ne katsoo wilmaa (tuntimerkintöjä) todella paljon, mutta tota, ne yrittää kannustaa.. niin kun yrittää tukea parhaansa mukaan."

O5: "No se on vähän vaikeaa ajatella semmoista tilannetta missä ne ei ollenkaan kannustaisi niinku."

Muita motivaatioon ja koulunkäyntiin vaikuttavia tekijöitä TUVA-vuoden aikana olivat olleet muun muassa hyvät opettajat, saatu (oppimisen) tuki ja pienemmät ryhmät. TUVAssa oli haastateltavien mielestä rennompia ilmapiiriä, lyhyemmät päivät ja peruskoulua käytännönläheisempää tekemistä, mikä oli vaikuttanut motivaatioon ja tavoitteiden saavuttamiseen.

O4: "Opettajat todella paljon ja sitten tää ympäristö."

O6: "Mä veikkaan et se on vaan se miten se systeemi on tehty. Että nyt mun ei tarvitse keskittyä liian moneen asiaan samaan aikaan, että mä voin keskittyä yhteen juttuun ja olla sitten että done, tää on tehty."

O1: "On mukava niinku ilmapiiri esim. luokissa, että ei ole niin tietkö sellaista, että voi olla niinku rennosti ja saa niinku tehdä työtä omaan tahtiin."

Haastateltavat antoivat myös tuleville TUVAlaisille vinkkejä siitä, miten koulunkäynnin saa rullaamaan. Keinot ovat nuorten mukaan lopulta melko yksinkertaisia; käy koulussa ja keskity siihen mitä on tekemässä.

O5: "No varmaan kannattaa tulla kouluun. Se olis se missään varmaan niinku eniten parannusta olisi niinku tavallaan. Ja tavallaan niinku suht pienellä. No tulee niinku kouluun. Paljon parempi kun täällä on."

O3: "Että ne niinku miettii tarkkaan tai niinku alkaa niinku käsittelemään sitä oikeesti, että mitä ne haluis seuraavaksi."

O7: "Kannattaa lopettaa se stuntti, tiedätkö stuntti seis, ja sitten pitää keskittyä kumminkin vielä tähän niin kun, että ei liian, tuota noin niin, löysäilyä."

7 POHDINTA

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli tarkastella nuorten kokemuksia Tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta (TUVA), ja selvittää millaisia merkityksiä he antavat koululle ja koulutukselle. Lisäksi tutkittiin sitä, mitkä tekijät nuorten mielestä vaikuttavat koulumotivaatioon. Tutkimus antaa arvokasta tietoa nuorten näkökulmasta TUVA-koulutukseen, sekä siitä, mitä asioita nuoret pitävät merkityksellisenä motivaation ylläpitämiseksi koulutuksessa. Saatujen tulosten perusteella tehdyt johtopäätökset esitellään alla olevassa kuviossa (Kuvio 4) tiivistetysti.

KUVIO 4. Motivaation kehä TUVA-koulutuksessa

7.1 Johtopäätökset

Yllä olevassa kuviossa (Kuvio 4) *Nuori TUVA-koulutuksessa* on asetettu kehän keskiöön, sillä Kallion (2024) mukaan nuoret kokevat, että yhteiskunta kohtelee heitä massana, ja painottaa nuorten ohjaamisessa ennen kaikkea työmarkkinoiden vaatimuksia. Nuoruus elämänvaiheena on monien muutosten aikaa ja tämä tulee ottaa huomioon nuorten kanssa toimiessa. Nuorten aivot ja ajattelu kehittyvät, mikä mahdollistaa tulevaisuuden suunnittelun. Nuori itsenäistyy lapsuuden perheestään, ja myös kaveripiiri saattaa muuttua koulusiirtymien myötä. Nuorten odotetaan ”löytävän itsensä” eli luomaan omanlaisensa identiteetti, sekä tekemään päätöksiä koulutuksen ja työuran suhteen. Nämä onnistuneesti saavutetut kehitystehtävät lisäävät tutkitusti hyvinvointia ja elämänlaatua, mutta jokainen nuori on kuitenkin yksilö ja kehittyy näin ollen omaan tahtiinsa. (Erikson, 1968; Kiuru, 2023; Nurmi ym., 2021; Salmela-aro, 2018) Toisilla oman polun löytämiseen menee enemmän aikaa, eivätkä kaikki ole vielä peruskoulun käytyään valmiita tekemään ratkaisuja esimerkiksi jatko-opintojen suhteen. Nuori, joka tulee TUVA-koulutukseen, on otettava vastaan yksilönä, ja asetettava opintojensa keskiöön.

TUVA-koulutuksessa opiskelijoille pyritään ennen kaikkea löytämään ja tekemään jatko-opintosuunnitelma (OPH, 2023). Kuten tutkimuksessa kävi ilmi, TUVA-koulutukseen tulee peruskoulusta nuoria, jotka ovat siellä ”vetämässä henkeä ja ottamassa aikaa”, sekä miettimässä mitä he oikeasti haluaisivat opiskella jatkossa. Jatko-opintosuunnitelmat olivatkin TUVA-vuoden aikana tutkimuksen mukaan selkeytyneet, ja niihin oli saatu TUVAn aikana hyvin ohjausta. Tulokset ovat tältä osin linjassa Opetus- ja kulttuuriministeriön (2024) tekemän selvityksen kanssa, jossa todettiin 89:n prosentin TUVA-opiskelijoista saaneen koulutuksen aikana apua tulevaisuuden suunnitteluunsa. Onnistumista tässä prosessissa kuvaa nuoli *Jatko-opintoihin* (Kuvio 4).

Nuorta ja opiskelua TUVA-koulutuksessa kiertää *Motivaation kehä* (Kuvio 4). Motivaatio ja halu päästä eteenpäin tulisi löytyä ennen kaikkea yksilöstä itsestään. Kuten motivaatiotutkimuksissa on käynyt ilmi, sisäinen motivaatio on oppimismotivaation tärkein ylläpitäjä (Ryan & Deci, 2018). Tämä ei tarkoita kuitenkaan sitä, että jokaisesta oppiaineesta tulisi olla kiinnostunut tai koulussa olisi aina kivaa. Yksilön on tehtävä koulusta itselleen mieleistä, jolloin sisäinen

motivaatio voi syttyä. Tämä saattaa vaatia hieman ponnisteluja, josta syystä onkin helpompaa olla motivoitumatta. Ilman motivaatiota opiskelu ei kuitenkaan onnistu. Motivaatioon koulussa vaikuttavat monet tekijät, joita on tutkimuksen tulosten perusteella asetettu Motivaation kehälle (Kuvio 4). Tutkimuksessa havaittiin motivaatiolla olevan *Sosiaalinen ulottuvuus* sekä *Yksilöllinen ulottuvuus*. *Kaverit*, *Kodin tuki* sekä (muu) *Ympäristö* ovat sosiaalisen ulottuvuuden tekijöitä ja *Yksilöllisyys*, *Tavoitteet* sekä *Oma asenne* ovat yksilöllisen ulottuvuuden tekijöitä. Tutkimuksen mukaan kaverit ja oma asenne vaikuttavat opiskelussa onnistumiseen voimakkaimmin. Myös kehityspsykologisen näkökulman mukaan nuoruudessa kaverisuhteiden merkitys on korostunut ja saattaa vaikuttaa opiskeluun positiivisesti tai negatiivisesti (Nurmi, 2021; Kiuru, 2023). Oman asenteen merkitys on monissa tutkimuksissa todistettu (Miao, 2021; Vauras, 2018), vaikkakin sen korostaminen on saanut osakseen myös kritiikkiä. Yksilön ajattelu- ja toimintatavat kuitenkin vaikuttavat merkittävästi siihen, kokeeko yksilö pystyvyyden tunnetta (Määttä, 2018).

Yksi ihmisen kolmesta perustarpeesta on Ryanin & Decin (2017) mukaan yhteenkuuluvuus. Se on täten myös motivaation ylläpitämisen tärkeä elementti. Tämän tutkimuksen mukaan yhteenkuuluvuutta kuvaa sosiaalinen ulottuvuus, jossa kaverisuhteiden lisäksi tärkeitä tekijöitä ovat kodin/huoltajien tuki nuorelle, sekä muut sosiaalisen ympäristön tekijät, kuten opettaja ja koulun/ryhmän ilmapiiri. Kodin tuki ja perheen asenteet koulua kohtaan ovat nuorelle tärkeitä, ja asia nousikin tässä tutkimuksessa esiin hyvin positiivisessa valossa. Tutkimuksesta perusteella voidaan todeta, että nuorten positiiviset asenteet koulua kohtaan kumpusivat osittain siitä, että he kokivat, että heitä kannustettiin kotona käymään koulussa ja tuettiin siinä ”mitä ikinä he päättivätkään tehdä”. TUVA-koulutuksen ja koulun mahdollisuudet vaikuttaa opiskelijoiden motivaation sosiaaliseen ulottuvuuteen olivat tutkimuksen mukaan hyvät, ja tähän vaikuttivat muun muassa tukea antavat opettajat, sekä rento ilmapiiri luokissa.

Tavoitteiden asettaminen on motivaatiotutkimuksen mukaan oleellinen osa motivaation rakentumisesta (Salmela-aro, 2018). Nuorilla pitkäjänteisten tavoitteiden asettaminen tai kauas näkeminen voi olla haastavaa, mutta koulun tehtävä onkin saada nuori ymmärtämään välitavoitteiden merkitys. Tutkimus osoitti, että nuoret katsovat elämää eteenpäin lähinnä tulevaan kesälomaan tai korkeintaan seuraavaan syksyyn, ja siellä olevaan uuteen opiskelupaikkaan

saakka. Lyhyemmänkin aikavälin tavoite voi kuitenkin pitää motivaatiota yllä; ei tarvitse suunnitella koko työuraa kerralla valmiiksi, eikä se tänä päivänä ole edes realistista. TUVA-koulutuksen tavoite onkin auttaa opiskelijoita löytämään seuraava askel eteenpäin, ja seuraava opiskelupaikka olikin tutkimuksen mukaan kaikille löytynyt. Tutkimukseen osallistuneet eivät olleet TUVA-vuoden alussa asettaneet itselleen juurikaan tavoitteita, mutta niitä oli vuoden aikana kuitenkin kaikilla ollut. Tästä voitaisiin aiemman tutkimuksen (Miao, 2021; Ryan & Deci, 2017; Salmela-aro, 2018) pohjalta päätellä, että tavoitteiden saavuttaminen oli tarjonnut nuorille onnistumisen kokemuksia, ja sitä kautta mahdollistanut pyrkimisen kohti sitä jatko-opiskelupaikkaa, jota he tavoittelivat. Tavoitteet ovat tästä syystä motivaation kehällä yksilöllisen ulottuvuuden tekijänä (Kuvio 4).

TUVA-koulutus tarjoaa erilaisia vaihtoehtoja opintojen suorittamiseksi. Opiskelija voi valita arvosanojen korottamista, ammatillisten tai lukio-opintojen suorittamista, ja lisäksi opintoja on mahdollista suorittaa suurilta osin myös työelämässä (OPH, 2023). Tutkimus vahvistaa aiempaa käsitystä siitä, että valinnan mahdollisuuksilla on merkitystä motivaation ylläpitäjänä koulumaailmassa (Ryan & Deci, 2018; Salmela-aro, 2018). Tutkimukseen osallistujat nostivat esiin mahdollisuuden esimerkiksi panostaa itselle tärkeämpiin aineisiin ja niiden korottamiseen, tekemään opintoja käytännössä työelämässä, ja suorittamaan jo etukäteen ammatillisen koulutuksen yhteisiä tutkinnonosia. Koska yksilöt ja tavoitteet ovat erilaisia, on niihin vastattava erilaisilla mahdollisuuksilla. Valinnan mahdollisuudet tuottavat kokemuksen autonomiasta (Ryan & Deci, 2018). Sen suhteen TUVA-koulutus tämän tutkimuksen sekä OKM:n (2024) selvityksen mukaan toimii.

Tutkimukseen haastatelluilla nuorilla oli eriäviä kokemuksia koulusta paikkana, mutta oppivelvollisuutta he pitivät lähes itsestään selvänä asiana. Oppivelvollisuusiän nostaminen 18-vuoteen ei herättänyt vastustusta, päinvastoin; tutkimus osoitti sen olevan nuorille jopa helpotus, koska se poisti mahdollisuuden edes miettiä kotiin jäämistä opiskelun jatkamisen sijaan. Tämän tutkimuksen mukaan oppivelvollisuudella mahdollisesti siis olisi vaikutusta nuorten kouluttautumiseen. Merkitystä lain muutoksella kuitenkin on enemmän poliittisesti ja koulutuksenjärjestäjien näkökulmasta. Yhteiskunta tarvitsee työvoimaa, joita nuorista odotetaan järjestelmällisesti tulevan. Kallion (2024) mukaan nuoret eivät kuitenkaan itse välttämättä koe olevansa osallisina

yhteiskunnassa sillä tavoin, miten päättäjät heidän olettavat olevan. Tämä aiheuttaa ristiriitaa nuoriin kohdistuvien odotusten ja saavutusten välille, ja voi vaikuttaa negatiivisesti tulevaisuuden suunnitteluun. Tässä tutkimuksessa ristiriitaa ei kuitenkaan yhteiskunnan odotusten ja nuorten tulevaisuuden suunnittelun välillä havaittu, pikemminkin nuoret toivat esiin vahvasti sen, että he käyvät koulussa, jotta he pääsevät tulevaisuudessa töihin.

Nuorten kokemukset TUVA-koulutuksesta olivat tutkimuksen mukaan melko positiivisia, ja sen perusteella voidaan todeta koulutuksen olevan nuorille tarpeellinen. Tuloksen vahvistaa OKM:n (2024) selvitys TUVA-koulutuksen toimivuudesta. Tutkimukseen osallistuneet nuoret olivat suurimmaksi osaksi tyytyväisiä TUVA-vuoteen ja kokivat opinnot hyödyllisiksi. Useimmat nuorista olivat kokeneet peruskouluajan haasteelliseksi, mutta nyt uudessa ympäristössä he olivat saaneet opiskelumotivaationsa paranemaan. Siirtymävaiheet koulutuspolulla voivat olla uhka tai mahdollisuus (Salmela-aro, 2018) ja paljon varmasti riippuu olosuhteista. Tutkimuksen perusteella nuoret kokivat TUVA-koulutuksen olleen käytännönläheisempää, vähemmän paineistavaa, sekä enemmän valinnan mahdollisuuksia sisältävää kuin peruskoulu. Isot ryhmäkoot, tiukka kuri ja kaikille sama opetuksen sisältö saatetaan kokea ahdistavana, ja tähän ongelmaan TUVAlla pystytään osittain vastaamaan. Syrjäytymistä ehkäisevässä työssä TUVA-koulutus on myös osittain onnistunut tämän tutkimuksen perusteella. Tutkimukseen osallistuneet nuoret olivat sitä mieltä, että on ehdottomasti parempi lähteä kouluun, ja kohdata muita ihmisiä, kuin jäädä yksin kotiin. Tutkimuksen perusteella voidaankin todeta, että nuorten kokemusten mukaan TUVA-koulutus on onnistunut silloin kun, se huomioi nuoruuteen kuuluvat kehitykselliset tekijät, mahdollistaa psykologisten perustarpeiden toteutumisen, tukee yksilöllisyyttä sekä tuottaa opiskelijalle realistisen jatko-opintosuunnitelman.

Oppivelvollisuuskomitean mietintö (Rantalan 2021 mukaan) vuodelta 1907 on edelleen pätevä ja realistinen ajatus siitä, miten suomalainen yhteiskunta koulutukseen suhtautuu.

”Se kansan jäsen, joka jääpi sitä sivistystä vaille, jonka enemmistö itselleen hankkii, jääpi vastustamattomasti yhteiskunnan alhaisemmille portaille, eikä hänen ole useinkaan mahdollista myöhemmillä ponnistuksilla päästä muiden tasalle kohoamaan.” (Oppivelvollisuuskomitean mietintö 1907, 4–5.)

Koulutuksen merkitys on yhteiskunnassa korostunut, eikä pelkän peruskoulun käyminen enää riitä antamaan kelpoisuutta työmarkkinoille (OPH, 2024b). Muutos oppivelvollisuuslaissa vuonna 2020 edellyttääkin nuoria jatkamaan peruskoulusta toiselle asteelle ja sitä myötä työelämään. Nuoret ovat kuitenkin monimuotoinen ryhmä, jonka sisällä yksilöllisyys tulisi huomioida. Nuoruus elämänvaiheena voi myös haastaa monilla tavoin. Tutkintoon valmentava koulutus (TUVA) on lukion ja ammatillisen koulutuksen lisäksi vaihtoehtoinen koulutusmuoto oppivelvollisuuden suorittamiselle.

Oppivelvollisuusiän nostaminen 18-vuotiaaksi on yksi isoimpia koulutukseen kohdistuvia lakiuudistuksia viime vuosina, ja se on herättänyt laajalti keskustelua tarpeellisuudellaan. Keskustelu aiheesta jatkuu edelleen, ja erityisesti se koskettaa toisen asteen koulutusten parissa työskenteleviä. TUVA-koulutus liittyy oleellisesti oppivelvollisuusiän nostamiseen, sillä sen on tarkoitus palvella niitä nuoria, jotka eivät peruskoulun jälkeen ole saaneet tai halunneet hakea jatko-opiskelupaikkaa. TUVA-koulutusta järjestetään pääasiassa ammatillisten oppilaitosten yhteydessä ja tästä syystä näissä oppilaitoksissa on jouduttu pohtimaan uudelleen muun muassa poissaoloihin liittyviä käytäntöjä, ja sitä miten heikosti koulua käyvät oppivelvolliset opiskelijat saadaan etenemään opinnoissaan lain edellyttämällä tavalla. TUVA-koulutus on ollut tällaisenaan voimassa vasta vähän yli kaksi vuotta, joten kehitettävää joiltain osin varmasti on, mutta tämän tutkimuksen perusteella voidaan todeta koulutuksen olevan nuorten näkökulmasta pääosin toimiva, sekä tarpeellinen.

7.2 Tutkimuksen arviointi

Eskolan ja Suorannan (1998) mukaan laadullisen tutkimuksen tarkoitus ei ole kertoa pelkästään aineistosta, vaan tuottaa teoreettisia näkökulmia aiheesta. Vaikka tutkimus perustuu pienehköön aineistoon ja yhden oppilaitoksen TUVA-opiskelijoiden kokemuksiin, voidaan siitä vetää myös yleisiä johtopäätöksiä TUVA-koulutuksen toimivuudesta. Teoreettisia näkökulmia on pystytty rakentamaan motivaation merkityksestä opiskeluun TUVAlla, ja jatko-opintoihin hakeutumiseen onnistuneesti. Tutkimuksen tuloksia voi väärentää jonkin verran

kuitenkin se, että kaikki haastatellut nuoret suhtautuivat melko positiivisesti TUVA-koulutukseen sekä kouluun ylipäänsä. Näin ei kuitenkaan ole kaikkien TUVA-opiskelijoiden kohdalla, mutta heikommin koulua käyviä tai negatiivisesti suhtautuvia nuoria ei haastatteluihin vapaaehtoiseksi saatu.

Kaikilta osin yleistyksiä ei voida senkään takia tehdä, että tutkimukseen osallistuneet opiskelijat muodostivat melko homogeenisen joukon, olleessaan kaikki oppivelvollisia peruskoulusta suoraan TUVA:lle tulleita nuoria. Näin ollen tutkimukseen kerätty aineisto antaa kuvan melko pienestä osasta TUVA-opiskelijoita, jotka ovat todellisuudessa oppivelvollisten lisäksi alan vaihtajia tai nuoria aikuisia, joilla ei syystä tai toisesta ole vielä toisen asteen tutkintoa, sekä aikuisia maahanmuuttajia. Tietoa TUVA-koulutuksen toimivuudesta kokonaisuudessaan saataisiin siten tutkimalla asiaa esimerkiksi tilastollisesti kohderyhmänään kaikki sen eri opiskelijaryhmät. Eskola ja Suoranta (1998) muistuttavatkin, että kvalitatiivisten tutkimusten perusteella ei ole tarkoitus tehdä samanlailla empiirisesti yleistäviä päätelmiä kuin kvantitatiivisten tutkimusten, mutta tärkeää on, että aineisto muodostaa tavalla tai toisella kokonaisuuden.

Tietty aineistonkeruutapa tuottaa tietynlaista aineistoa. Kritiikkiä tässä tutkimuksessa voisi kohdistaa siihen, että tutkimuksessa käytettiin ainoastaan kertaluonteista, koulutuksen loppuvaiheessa tapahtunutta haastattelua aineistonkeruumenetelmänä. Esimerkiksi kyselyllä oltaisiin voitu saada laajempi otanta, ja tulokset voisivat olla erilaiset. Jos tutkimuksen tekisi uudestaan, aineiston keräämiseen voisi käyttää esimerkiksi menetelmätriangulaatiota, eli aineisto voitaisiin kerätä joko useammassa kohdassa vuotta, ja/tai eri menetelmin. Aineiston ensimmäinen osa voitaisiin kerätä esimerkiksi syksyllä, kun TUVA-koulutus alkaa ja uudestaan keväällä, kun opinnot ovat loppusuoralla.

Tutkimuksen vaiheista haastattelujen toteuttamiseen olisi voitu panostaa enemmän ja käyttää siihen hieman enemmän aikaa. Haastattelurungon hiominen ja teemojen tarkempi suunnittelu olisi voinut olla tarpeen. Tämä tuli esiin aineistoa analysoitaessa ja tutkimuskysymyksiä muotoiltaessa. Pohdittavanaan jäi esimerkiksi se, että TUVA-koulutukseen liittyvien kysymysten olisi pitänyt olla suuremmassa roolissa haastattelussa, sillä nyt aikaa käytettiin melko paljon koulusta ja oppivelvollisuudesta puhumiseen, vaikka sillä ei ollut tutkimuksen lopputuloksen kanssa kovin suurta merkitystä. Edellä mainitut teemat olivat

mukana kuitenkin siitä syystä, että ne olivat tutkijan mielestä oleellisia aiheen kannalta.

Kokonaisuutena tutkimus onnistuu tarkoituksessaan; se onnistuu kokoamaan nuorten ajatuksia ja tavoittamaan heidän kokemuksiinsa TUVA-koulutuksesta. Saatujen tulosten perusteella on mahdollista tehdä johtopäätöksiä siitä, onko TUVA-koulutus toimiva ja tarpeellinen. Tutkijan näkökulmasta on ollut motivoivaa ja mielenkiintoista työskennellä itselle tärkeän aiheen parissa. Tutkimuksen kautta on ollut mahdollista tuottaa uutta tietoa oman työn kehittämiseksi, ja toivottavasti se myös lisäisi yleistä tietoutta TUVA-koulutuksesta ja siellä opiskelevista nuorista.

7.3 Jatkotutkimuksen aiheita

Erittäin kiinnostava jatkotutkimuksen aihe olisi huoltajien näkökulma TUVA-koulutukseen. Oppivelvollisten TUVA-opiskelijoiden huoltajien kanssa tehdään paljon yhteistyötä, mutta heitä ei OKM:n (2024) selvityksessäkään kuultu. Nuorista opiskelijoista monilla on ollut haasteita opiskelussa jo peruskoulu-aikaan ja nämä haasteet usein seuraavat toisellekin asteelle (Salmela-aro, 2018). Nyt oppivelvollisuuden nostamisen jälkeen huoltajien vastuu opiskelujen etenemisestä jatkuu peruskoulun jälkeenkin. Se voi aiheuttaa turhautumista, ja huoltaja voi kokea, ettei enää yli 15-vuotiasta lasta pysty kouluun pakottamaan. Koulu on kuitenkin melko keinoton, jos opiskelija ei käy koulussa, eikä yhteistyötä kodin kanssa pystytä asian ratkaisemiseksi tekemään. Kuten tutkimuksessa tuli ilmi, kodin kannustus on nuorille tärkeää. On kuitenkin monenlaisia perhe- ja elämäntilanteita, joissa kannustus jää vähemmälle. Lähtökohta tulisi kuitenkin olla se, että huoltajat olisivat yhtenäisessä linjassa sen suhteen, että koululla ja koulutuksella on merkitystä.

Tämä tutkimus ei varsinaisesti pysty vastaamaan siihen, että onko TUVA-koulutus vastaus toisen asteen opintoihin kiinni pääsemiseen. Opetus- ja kulttuuriministeriön (2024) teettämän selvityksen mukaan iso osa, 63 prosenttia, TUVA-opiskelijoista kokee saaneensa valmiuksia ammatilliseen koulutukseen ja 7 prosenttia lukiokoulutusta ajatellen. Tilastoa siitä, jatkavatko he koulutuksen loppuun saakka, ei vielä ole. Merkittävä jatkotutkimuksen aihe olisikin se, että

kuinka moni TUVA-koulutuksen käynyt nuori saa koulutuksesta sellaisia valmiuksia, että se kantaa valmistumiseen saakka.

Vaikka TUVA-koulutus palvelisikin suurinta osaa sen opiskelijoista, olisi tärkeää miettiä, millä muilla tavoin oppivelvollisuutta voitaisiin suorittaa. Osa TUVA-opiskelijoista on kuitenkin niitä, joiden koulunkäynti ei suju, eivätkä opinnot etene. Tutkimusta olisi hyvä keskittää myös valmentavan koulutuksen kehittämiseen. Muun muassa siirtymät kesken vuoden TUVA-koulutuksesta varsinaiseen tutkintokoulutukseen eivät tällä hetkellä ole kovin joustavia. Kehitettävää olisi myös siinä, että opiskelun pitäisi olla mahdollista myös isommin työelämässä ja mahdollistaa tekemällä oppimisen. Toisella asteella sekä TUVA-opiskelijoissa on paljon nuoria, joille parempi koulutusmuoto voisi olla esimerkiksi työpajatoiminta, mutta näitä mahdollisuuksia ei kuitenkaan läheskään kaikissa kunnissa ole ollenkaan tarjolla. Oppisopimuskoulutusta tai muuta sen tyyppistä toimintaa voitaisiin myös kehittää, sillä on myös paljon nuoria, jotka suoriutuvat ja viihtyvät paremmin työelämässä kuin koulun penkillä. Jos oppivelvollinen nuori jättäytyy pois myös TUVA-koulutuksesta, muita vaihtoehtoisia tapoja oppivelvollisuuden suorittamiseksi ei juurikaan tällä hetkellä ole.

LÄHTEET

- Aalto yliopisto. (2024). Suomalainen koulutusjärjestelmä. *Opettajan käsikirja*. Viitattu 15.10.2024 osoitteessa: <https://www.aalto.fi/fi/opettajan-kasikirja/suomalainen-koulutusjarjestelma>
- Ahonen, S. (2021). Kiistelty Oppivelvollisuus. *Koulu ja menneisyys*. 58, 8–37. <https://doi.org/10.51811/km.102429>
- Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2018). *Research Methods in Education*. 8. edition. Routledge, Taylor & Francis Group.
- Erikson, E.H. (1968) *Identity: Youth and crisis*. Norton.
- Eskola, J., Suoranta, J. (1998). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Vastapaino.
- France, A. (2007). *Understanding youth in late modernity*. Open University Press.
- Juhila, K. (2021a). Laadullisen tutkimuksen ominaispiirteet. Teoksessa Vuori, J. (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. Viitattu 6.11.2024 osoitteessa: [Laadullisen tutkimuksen ominaispiirteet - Tietoaarkisto](#)
- Juhila, K. (2021b). Koodaaminen. Teoksessa Vuori, J. (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. Viitattu 6.11.2024 osoitteessa: [Koodaaminen - Tietoaarkisto](#)
- Juntunen, A. E. (2020). Nuoret ja elävä toimijuuden tunto elämänsä käännepöydissä. *Janus Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön tutkimuksen aikakauslehti*, 28(1), 20–41. <https://doi.org/10.30668/janus.70093>
- Kallio, J. (2024). Itsenäistyvät nuoret institutionaalissa järjestelmässä. *Nuorisotutkimus*, 42(2), 58–62. <https://doi.org/10.57049/nuorisotutkimus.9146605>
- Kiuru, N. (2023). Nuoruus. Teoksessa Pulkkinen, L., Ahonen, T. & Ruoppila, I. (toim.) *Ihmisen psykologinen kehitys*. 10., uudistettu painos. (s. 182-242) PS-kustannus.

- Kuula, A. (2006). *Tutkimusetiikka*. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Vastapaino.
- Kuula-Luumi, A. 2021. Tutkimuslupa, suostumus, informointi ja tietosuoja. Teoksessa Vuori, J. (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 11.11.2024 osoitteessa: [Tutkimuslupa, suostumus, informointi ja tietosuoja - Tietoarkisto](#)
- Lagström, H., Pösö, T., Rutanen, N. & Vehkalahti, K. (toim.) (2021). *Lasten ja nuorten tutkimuksen etiikka*. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Verkkojulkaisuja 162.
- Laine, T. (2018). Miten kokemusta voidaan tutkia? Fenomenologinen näkökulma. Teoksessa Valli, R. (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2*. PS-Kustannus.
- Laki tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta. 1215/2020. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2020/20201215>
- Meriläinen, N., & Nousiainen, S. (2024). "Ne päihdemyönteisemmät nuoret" vai tulevaisuuden tekijät? Ammattiin opiskelevien nuorten hyvinvoinnin kehystämisen sanomalehdissä ja nuorten kokemustarinoissa. *Nuorisotutkimus*, 42(1), 59–63. <https://doi.org/10.57049/nuorisotutkimus.9145130>
- Meriläinen, N., & Ågren, S. (2022). Ammattiin opiskelevat ja hyvä elämä: työntekijyyttä vai jotain ihan muuta?. *Nuorisotutkimus*, 40(4), 3–23. <https://doi.org/10.57049/nuorisotutkimus.9125701>
- Miao, M. (2021). *Kasvun asenne oppimisessa: hyödyllisten haasteiden käyttöopas*. PS-kustannus.
- Määttä, S. (2018). Ajattelu- ja toimintatavat opintomenestyksen selittäjinä. Teoksessa Salmela-aro, K. (toim.) *Motivaatio ja oppiminen*. PS-kustannus.
- Nieminen, L. (2021). Lasten ja nuorten tutkimus: oikeudellinen tarkastelu. Teoksessa Lagström, H., Pösö, T., Rutanen, N. & Vehkalahti, K. (toim.) *Lasten ja nuorten tutkimuksen etiikka*. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Verkkojulkaisuja 162.
- Nurmi, J.-E., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen, L. & Ruoppila, I. (2021). *Ihmisen psykologinen kehitys*. 8. painos. PS-kustannus.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. (2024a). *Suomen koulutusjärjestelmä*. Viitattu 31.9.2024 osoitteessa: <https://okm.fi/koulutusjarjestelma>

- Opetus- ja kulttuuriministeriö. (2024b) *Selvitys Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA) toimivuudesta*. Viitattu 21.10.2024 osoitteessa: https://owalgroup.com/wp-content/uploads/2024/06/TUVA_raportti_19.6.2024.pdf
- Oppivelvollisuuslaki. 1214/2020. <https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2020/20201214>
- Opetushallitus. (2023). *Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus*. Valtakunnalliset perusteet. Viitattu 21.10.2024 osoitteessa: <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/kooste/tutkintoonvalmentava>
- Opetushallitus. (2024a). *Mitä on tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (TUVA)?* Viitattu 30.9.2024 osoitteessa: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/mita-tutkintokoulutukseen-valmentava-koulutus-tuva>
- Opetushallitus. (2024b). *Education at a Glance 2024 taustamuistio*. Suomalainen koulutus kansainvälisessä vertailussa. Viitattu 29.10.2024 osoitteessa: <https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/EAG%20taustamuistio%202024.pdf>
- Pekkarinen, E. (2018). *Kuka suostuu lasten ja nuorten tutkimuksessa?* Vastuullinen tiede. Viitattu 2.11.2024 osoitteessa: <https://vastuullinentiede.fi/fi/tutkimuksensuunnittelu/kuka-suostuu-lasten-ja-nuorten-tutkimuksessa>
- Raatikainen, P. (2005). "Ihmistieteet - tiedettä vai tulkintaa?" Teoksessa Meurman-Solin & Pyysiäinen (toim.) *Ihmistieteet tänään*. Gaudeamus.
- Rantala, J. (2021). Sata vuotta oppivelvollisuutta. *Kasvatus & Aika* 15 (3–4), 439–442 <https://doi.org/10.33350/ka.110975>
- Ruutu, P., & Jahnukainen, M. (2024). Koulussa koetut paineet ja koulunkäynnin keskeytyminen – nuorten monien maailmojen näkökulma. *Nuorisotutkimus*, 42(1), 5–22. <https://doi.org/10.57049/nuorisotutkimus.9145121>
- Ryan, R. & Deci, E. (2017). *Self-determination theory: Basic psychological needs in motivation, development and wellness*. Guilford Press.
- Salmela-Aro, K. (2018). *Motivaatio ja oppiminen*. PS-kustannus.
- Soini, T. (2023). *Tutkimusetiikka*. Kasvatustieteiden syventävä tutkimusprosessi luentosarja. Tampereen yliopisto.

- Tuomi, J., & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi* (Uudistettu laitos.). Tammi.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (2023). *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa*. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 2/2023. Viitattu 27.9.2024 osoitteessa: https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf
- Valli, R. (2018). *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2*. PS-Kustannus.
- Vauras, M., Salo, A.-E. & Kajamies, A. (2018). Motivaationaalisesti haavoittuvat lapset kasvun eri poluilla. Teoksessa Salmela-aro, K. (toim.) *Motivaatio ja oppiminen*. PS-kustannus.
- Vuori, J. (2021). Laadullinen sisällönanalyysi. *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 6.11.2024 osoitteessa: [Laadullinen sisällönanalyysi - Tietoarkisto](#)

LIITTEET

Liite 1: Haastattelurunko

Lämmittelykysymykset:

- Minkä ikäinen olet?
- Mistä tulit TUVAan? Peruskoulu vai muu?
- Tulitko omasta tahdosta TUVAan?

Teema 1: Koulun merkitys nuoren elämässä

- Millainen on koulun merkitys elämässäsi?
- Millainen paikka koulu on?
- Mitä se mielestäsi mahdollistaa?

Teema 2: Oppivelvollisuus

- Mitä oppivelvollisuus mielestäsi tarkoittaa?
- Mitä mieltä olet sen pidentymisestä 18 ikävuoteen saakka?
- Uskotko sen vaikuttavan nuorten kouluttautumiseen tai koulussa käymiseen?

Teema 3: Tuva-koulutus

- Minkälaisia tavoitteita Tuvaan tullessasi oli? Tai oletko asettanut vuoden aikana itsellesi jotain tavoitteita?
- Oletko onnistunut saavuttamaan näitä tavoitteita?
- Mikä tähän on mielestäsi vaikuttanut?
- Ovatko tavoitteet pysyneet samana tai muuttuneet vuoden aikana?
- Kannustaako koti/huoltajat koulunkäyntiin?
- Vaikuttaako se koulunkäyntiisi?
- Oletko kokenut Tuva-vuoden hyödylliseksi?
- Mitä TUVA-koulutus on sinulle antanut/opettanut?
- Onko jotain mitä olisit erityisesti TUVA-vuodelta toivonut, mutta sitä ei tapahtunut?

Teema 4: Tulevaisuus

- Millaisena näet tulevaisuuden tällä hetkellä?
- Millaisia tulevaisuuden suunnitelmia sinulla on?
- Onko Tuva-koulutus vaikuttanut/auttanut tulevaisuuden suunnittelussa?

Lopuksi

- Millaisia terveisiä haluaisit lähettää tuleville TUVALaisille?

Liite 2: Tiedote tutkimuksesta

TIEDOTE TUTKIMUKSEEN OSALLISTUVALLE

TUVA-koulutuksen toimivuus nuorten kokemana.

Pro gradu -tutkielmani tarkoituksena on tutkia tutkintokoulutukseen valmentavan TUVA-koulutuksen toimivuutta nuorten näkökulmasta. Tutkimus pyrkii selvittämään TUVA-koulutuksessa opiskelevien nuorten ajatuksia heidän TUVA-vuodellensa antamista tavoitteista, tulevaisuuteen liittyvistä suunnitelmista ja koulutuksen antamista mahdollisuuksista.

Aineistonkeruu tapahtuu haastatteluin toukokuun aikana, ja haastateltaviksi haetaan 16–18- vuotiaita TUVA-koulutuksessa opiskelevia nuoria. Haastattelumuotona käytetään pienryhmä- ja/tai yksilöhaastatteluja. Tutkimuksen on määrä valmistua joulukuussa 2024.

Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Tutkittavista ei kerätä iän lisäksi muita henkilötietoja, eikä heitä voida tunnistaa antamistaan vastauksista. Saatua aineistoa säilytetään tutkijan omalla koneella tallennettuna pilvipalveluun, joka on kaksivaiheisen tunnistautumisen takana. Aineisto hävitetään analysoinnin jälkeen.

Tutkimuksen avulla TUVA-koulutusta voidaan edelleen kehittää vastaamaan paremmin nuorten tavoitteisiin ja näin ollen auttaa nuoria heidän tulevaisuutensa suunnittelussa.

Kiitos osallistumisestasi!

Tutkimuksen toteuttaja:

Pauliina Jokiperä

puhelinnumero

sähköpostiosoite